

OPINNÄYTETYÖ

Oppimisvaikeudet nuorisotyössä

Kuinka hyvin nämä tunnistetaan ja miten nuoria pystytään tukemaan.

Hanna Holmberg

Yhteisöpedagogi (AMK) järjestö-, ja nuorisotyö

(210 op)

5/2021

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi (AMK) järjestö-, ja nuorisotyö

Tekijät: Hanna Holmberg
Opinnäytetyön nimi: Oppimisvaikeudet nuorisotyössä
Sivumäärä: 44 ja 6 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Susanna Pitkänen
Työn tilaaja(t): Erilaisten oppijoiden liitto ry

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää millä tavoin varsinkin tunnistamattomat oppimisvaikeudet näkyvät nuorisotyössä ja mitä vaikutuksia näillä on ollut nuorten elämään. Tarkoitukseni on laatimani sähköisen kyselyn tuloksista ja omista johtopäätöksistäni tehdä kooste jossa kartoitan minkälaista tietoa nuorten kanssa työskentelevillä on jo aiheesta, sekä minkälaista tietoa ja tukea pitäisi olla tarjolla.

Opinnäytetyöni on alustava selvitys ja käytän siinä menetelmänä kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Työni teoreettinen viitekehys perustuu uusimmista tutkimuksista ja lähteistä keräämääni tietoon. Siinä käsittelen erilaisia oppimisvaikeuksia, nuoria ja nuorisotyötä.

Kysely toteutettiin helmi-maaliskuussa 2021 webropol-kyselynä ja siihen vastasi 26 nuorisotyöntekijää eri puolilta Suomea. Onnistuin vastaamaan opinnäytetyössäni tutkimuskysymyksiini ja sain ajankohtaista tietoa miten eri tavoin oppimisvaikeudet vaikuttavat nuorten elämään. Sain myös selvitettyä mihin suuntaan voitaisiin kehittää toimintaa nuorisotyössä oppimisvaikeuksien tunnistamisen ja niiden tukemisen kohdalla.

Asiasanat: Nuorisotyö, oppimisvaikeudet, sosiaaliset ongelmat <http://finto.fi/ysa/fi/>

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community educator (Bachelor's degree), NGO and youth work

Author: Hanna Holmberg
Title: Learning disabilities in youth work
Number of Pages: 44 and 6 attachment pages
Supervisor(s): Susanna Pitkänen
Commissioned by: Erialaisten oppijoiden liitto ry

The purpose of this thesis is to find out how unidentified learning disabilities show up in youth work . In addition I wanted to find out how youth workers took notice of unidentified learning disabilities, what kind of support and tools they already have and what kind of tools they would like to use in their work.

This thesis is preliminary research and the method of this bachelor's thesis is quantitative. As a source for my thesis I used a query I made with webropol. The material of this thesis was collected using newest articles and books, which dealt learning disabilities and youth work.

Query was open from february to march in 2021, and I collected answers from 26 youth workers.

Keywords: youth work, learning disabilities, social problems

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TILAAJA.....	7
	2.1 Erilaisten oppijoiden liitto ry.....	7
	2.2 Kehittämistyön tarpeellisuus.....	8
	2.3 Oppimisvaikeudet.....	9
	2.4 Lukivaikeus.....	11
	2.5 Matematiikan haasteet.....	11
	2.6 Hahmotusvaikeus.....	11
	2.7 Tarkkaavuuden häiriöt, kuten ADHD/ADD.....	11
	2.8 Motoriset vaikeudet.....	12
	2.9 Kielelliset vaikeudet.....	12
3	NUORISOTYÖ.....	13
	3.1 Nuorisolaki.....	14
	3.2 Syrjäytymisriski.....	14
	3.3 Itsetunto ja oppimisvaikeudet.....	16
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	19
	4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	19
	4.2 Tutkimusmenetelmä.....	20
	4.3 Kohderyhmä.....	21
	4.4 Aineiston kerääminen ja analysointi.....	22
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	23

5.1 Tulosten tarkastelu	23
5.2 Oppimisvaikeuksien tunnistaminen	25
5.3 Miten oppimisvaikeudet näkyivät ja mitä haasteita tuli esiin.....	27
5.3.1 Apuvälineet.....	29
5.3.2 Yhteistyö.....	30
5.4 Kehitettävää	31
5.4.1 Työkalut tukemiseen	32
5.4.2 Opiskelu ja ajanhallinnan ongelmat	33
6 JOHTOPÄÄTÖS	36
6.1 Oppimisprosessi ja tavoitteiden arviointi	37
6.2 Pohdintaa	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Ajatus opinnäytetyöhöni lähti suorittaessani kehittävää harjoittelua Erilaisten oppijoiden liitolle. Itselläni on työni sekä henkilökohtaisten kokemusten kautta kokemuksia oppimisen erilaisista vaikeuksista, joten aihe kiinnostaa minua paljon jo näiden osalta.

Opinnäytetyöni keskeisinä käsitteinä ovat erilaiset oppimisvaikeudet nuorilla, niiden tunnistaminen, nuorten tukeminen ja kuinka tunnistamattomat oppimisvaikeudet näyttäytyvät nuoren elämässä, nuorisotyössä ja kuinka nämä saattavat vaikeuttaa nuoren elämää useilla elämän eri osa-alueilla. Tässä työssä tarkoitan nuorisotyöllä kunnallisessa ja työpajatoiminnassa työskenteleviä nuorisotyöntekijöitä.

Kehittämistyön menetelmänä käytettiin nuorisotyöntekijöille lähetettyä sähköistä kyselyä, josta sain aineiston työhöni. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää nuorisotyön ammattilaisten valmiuksia ja keinoja tunnistaa oppimisvaikeudet ja niistä mahdollisesti johtuvia ongelmia. Lisäksi tutkimuksella halutaan saada tietoa, jonka avulla voidaan lisätä nuorisotyöntekijän valmiuksia kohdata erilaisia oppijoita sekä ohjata heitä oikean avun pariin. Tahdoin myös selvittää mitä apuvälineitä työssä on oppimisvaikeuksien tueksi, kuinka näitä käytetään, ja löytyykö vastaajilta tarpeellista tietoa ja taitoa näiden käyttämiseksi. Opinnäytetyö kartoittaa kyselyn perusteella myös minkälaista tietoa nuorisotyöntekijät haluaisivat ja missä muodossa tämä olisi saatavilla.

Joskus oppimisvaikeudet tunnistetaan vasta aikuisiällä ja nuori on saattanut alisuoriutua tähän asti koulun ja työn suhteen. Oppimisvaikeuksilla voi olla kauaskantoisiakin seurauksia. Kuntoutussäätiön julkaisussa todetaan, että joskus oppimisvaikeuksisen nuoren opinnot saattavat jäädä lyhyemmiksi, kuin niillä nuorilla keillä ei ole hankaluuksia oppimisen kanssa. Tällöin myös työllistyminen saattaa olla vaikeampaa. (Korkeamäki, Nukari 2014,7). On myös huomattu, että varsinkin yksilöllistetyllä oppimäärällä koulua käyvillä nuorilla on usein ikätoveri-taan puutteellisemmat taidot jatko-opintojen suhteen. Oppimisvaikeuksilla voi olla myös muuhun hyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä, kuten negatiivinen kuva itsestään tai erilaisia pelkoja, jotka ilmenevät oppimistilanteissa ja arjessa. (Korkeamäki, Nukari 2014, 13.)

Opinnäytetyön tietoperustana on alan kirjallisuus sekä ajankohtaiset aihetta käsittelevät tutkimukset, artikkelit ja muut sähköiset materiaalit. Näiden pohjalta on laadittu tutkimusaineisto, jota käytettiin hyväksi tutkimusta tehdessä ja sen tuloksia analysoidessa.

2 OPINNÄYTETYÖN TILAAJA

2.1 Erilaisten oppijoiden liitto ry

Opinnäytetyöni tilaajana toimi Erilaisten oppijoiden liitto ry. Erilaisten oppijoiden liitto on valtakunnallisesti toimiva yhdistys, joka tarjoaa neuvontaa, vertaistukea, koulutuksia ja järjestää tapahtumia erilaisille oppijoille ja alan ammattilaisille.

Liitto pitää yllä Oppimisen apuvälinekeskusta, jonne pystyy tulla kokeilemaan erilaisia apuvälineitä ja saada opastusta näiden käyttöön. Oppimisen apuvälineet voivat ei-digitaalisia tai konkreettisia olla, kuten lukiviivaimet ja -kalvot, tiimalasit, keskittymisen apuvälineet, sekä digitaalisia kuten erilaiset lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen, ajanhallinnan ja keskittymisen sovellukset ja pelilliset ohjelmat.

Erilaisten oppijoiden liitto vaikuttaa ympäri Suomea ja heillä on useita alueellisia jäsenyhdistyksiä. Liitto tekee mm. edunvalvontaa, jotta erilaisten oppijoiden oikeudet toteutuisivat ja tukea olisi saatavilla yhdenvertaisesti koko Suomessa. (Erilaisten oppijoiden liitto ry.) He julkaisevat kannanottoja oppimisvaikeuksista ja antavat lausuntoja eri hallinnon aloille ja päättäjille.

Liiton päämääränä on mm. vaikuttaa yleiseen asenneilmapiiriin ja lisätä tietoa oppimisvaikeuksista. Oppimisvaikeuksiin liitetään usein erilaisia vaikeuksia ja haasteita. Erilaisten oppijoidne liitto haluaa lisätä tietoutta myös positiivisista asioista ja vahvuuksista, joita oppimisvaikeuksiin myös liittyy. Osa oppimisvaikeuksista henkilöistä on löytänyt erilaisia keinoja ja apuvälineitä, joiden avulla he ovat voineet kääntää vaikeudet vahvuudekseen. Liiton tehtävänä onkin lisätä tietoisuutta ja kertoa erilaisista kokemuksiantuntijoiden kokemuksista. (Erilaisten oppijoiden liitto.)

2.2 Kehittämistyön tarpeellisuus

Kehittämistyölle on tarvetta, koska nuorten oppimisvaikeuksia ja niihin liittyviä kokemuksia ja vaikutuksia ei ole tutkittu paljon. Kuitenkin tiedetään, että nämä voivat vaikuttavat eri tavoin nuoren elämän kaikkiin osa-alueisiin. Kirjallisuutta oppimisvaikeuksista löytyy hyvinkin laajasti, mutta iso osa tästä on suunnattu pienempien lasten kanssa työskenteleville. Lasten kohdalla oppimisvaikeudet ovat tutumpi käsite ja nämä tunnistetaan yleensä jo kouluiässä, jolloin niihin saadaan myös tukea helpommin.

Oppimisvaikeudet ilmenevät hyvinkin eri tavoin eri henkilöillä, ja usein nämä voivat olla myös päällekkäisiä. Tämän takia tunnistaminen saattaa olla hankalaa, ja nuori saatetaan leimata laiskaksi tai osaamattomaksi. Väärinymmärrysten takia koulussa tai muussa elämässä ei ehkä huomata, että vaikeuksien tai motivaation puutteen taustalla voi olla oppimisvaikeus. (Haapala, Sarsama, Turja 2019, 6.)

Oppilaitosten ylläpitämästä rekisteristä käy ilmi, että joka vuosi yli 10 000 alle 24-vuotiasta keskeyttää ammattikoulun. Tähän on laskettu mukaan kaikki ne opiskelijat, jotka eivät ole kuu-kauden sisällä opintojen keskeyttämisestä jatkaneet opintojaan. (Savela, Niinistö 2021.)

Vamos - etsivän nuorisotyön käsikirjassa todetaan, että isolla osalla heidän asiakkaistaan oli ollut koulussa koulukiusaamista tai oppimisvaikeuksia, ja usein nämä olivat liittyneet toisiinsa. Osalla peruskoulun keskeyttäneistä asiakkaista oppimisvaikeudet oli tunnistettu vasta heidän kauttaan ja nuori oli saanut apua. Julkaisussa todettiin myös, että oppimisvaikeuksien tunnistamisessa nuorisotyössä olisi parantamisen varaa. (Alanen, Kotkavuori 2014, 22.) Myös tämän perusteella katsoin opinnäytetyöstäni olevan suoraa hyötyä nuorisotyöntekijöille. Huomasin myös saman tärkeän lähestymistavan puuttuvan, mitä Korkeamäki oli myös miettinyt. Tutkimuksissa ei ole kovinkaan paljon mietitty lähestymistapaa, jossa oppimisvaikeuksia katsotaan ihmisten omien kokemusten pohjalta, ei vain määrällisesti tai lääketieteellisesti. (Korkeamäki 2010, 12).

Kielelliset vaikeudet nuoruusiässä -kirjassa sanotaan, että kielellisistä häiriöistä nuoruusiässä tiedetään tai niitä on tutkittu vain vähän. Nämä haasteet asettavat nuoren muita huonompaan asemaan koulunkäynnin ja arjessa pärjäämisen osalta, jos verrataan nuoreen kenellä ei ole hankaluuksia oppimisen suhteen. (Ahonen, Aro, Siiskonen 2007, 9.) Näillä vaikeuksilla on usein kauaskantoisia seurauksia joita ei ehkä aina ajatella. Kielelliset vaikeudet saattavat vaikeuttaa nuoren elämää esimerkiksi oman toiminnanohjauksen ja tunteiden säätelyn kautta (Ahonen, Aro, Lerkkanen, Siiskonen, 2019, 236).

Havaitsin teoriapohjaa etsiessä useassa teoksessa ja julkaisussa saman huomion, jossa oppimisvaikeuksisen nuoren saama mahdollinen tuki oli liian usein loppunut tai vähentynyt merkittävästi yläkouluun siirryttäessä. Kuitenkin tehtävät ja vastuu omasta toiminnasta lisääntyvät samaan aikaan. Elorannan väitöskirjassa oltiin tutkittu, että huonosti kohdennettu apu saattaa lisätä nuoren riskiä sairastua mielenterveyden ongelmiin, mikä voi vaikuttaa monin tavoin pitkälle nuoren elämään (Eloranta 2019, 65). Otin tämän yhdeksi näkökulmaksi tarkastellessani kyselyni tuloksia.

2.3 Oppimisvaikeudet

Oppimisvaikeus termin on muotoillut ensimmäisenä Samuel Kirk vuonna 1963. Hän lähestyi oppimisvaikeuksia puhumisen, lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen häiriöinä, jotka johtuvat aivojen toimintahäiriöstä, ja korosti samalla, että kyse ei ole kehitysvammaisuudesta tai esimerkiksi kulttuuriin tai opetukseen liittyvistä asioista. (Ahonen, Aro, Aro, Lerkkanen, Siiskonen 2019, 27.)

Erilaisista oppimisvaikeuksista kärsii tutkimusten mukaan noin 16 % kaikista 18-29-vuotiaista (Villa, Vuorio, Boltar, 2018, 4). Oppimisvaikeuksien määrittely ei ole yksinkertaista, mutta yhteisenä piirteenä näille voisi katsoa olevan alisuoriutuminen, joka on jollain tapaa yllättävää, tai eroaa muista saman ikäisistä. Yleensä oppimisvaikeudet johtuvat aivojen erilaisesta tavasta käsitellä tietoa, eikä näillä ole tekemistä henkilön älykkyyden, laiskuuden tai motivaation kanssa. (Ahonen, ym 2019, 27.) Oppimisvaikeudet voivat jossain tapauksissa olla yhteydessä äidin raskausajan sairauksiin, päihteiden tai alkoholin käyttöön. Myös lapsuudessa sattuneet vammat tai sairaudet voivat aiheuttaa oppimisvaikeuksia ja vaikeudet voivat näkyä lapsella tai

nuorella viivästyneenä kehityksenä. (Erilaisten oppijoiden liitto. Ry.) Tämä voi vaikuttaa poikkeavasti puheeseen, lukemiseen, kirjoittamiseen tai laskemiseen (Ahonen, ym, 2019, 27).

Nuoren arjessa oppimisvaikeudet voivat näkyä esimerkiksi lukemisen hitautena, jolloin erilaisten lomakkeiden täyttäminen voi olla normaalia hankalampaa. Aikatauluja voi olla vaikea ymmärtää ja suullisia ohjeita hankala seurata tai muistaa. Suuntien hahmottaminen voi olla vaikeaa ja uusiin paikkoihin löytäminen vie normaalia enemmän aikaa. (Komu Irene 2016, 6.)

Oppimisvaikeuksien ajoissa tunnistaminen on tärkeää ja usein nämä huomataankin jo alakoulussa. Jos oppimisvaikeudet jäävät jostain syystä nuorella tunnistamatta, voi olla mahdollista, että nuori kenenkään huomaamatta alisuoriutuu koulussa ja arjessa. Kuitenkin näiden vaikeuksien tiedetään vaikuttavan negatiivisesti sekä nuoruudessa ja vielä aikuisuudessakin esimerkiksi opiskelun vaikeuksina tai haluttomuutena ja joista johtuva heikko menestys ja koetut pettymykset opinnoissa saattavat olla isonakin esteenä työmarkkinoille kiinnittymiselle.

Toki aina ei nuoren ongelmien taustalla ole oppimisvaikeuksia, mutta mielestäni nuorisotyössä pitäisi osata tunnistaa myös nämä hankaluudet edellä mainituista syistä ja saada ohjattua nuori tarvitsevansa tuen piiriin.

”Lukivaikeuden tutkimuksessa on tehty suuria harppauksia, mutta paljon on vielä tutkittavaa. Aivojen toiminta on monelta osin mysteeri, ja erityisopetuksen ja kuntoutuksen vaikuttavuuden tutkimukselle on tarvetta. Erityisesti nuorten ja aikuisten kohdalla tarvitaan lisää tutkimusta.” (Korkeamäki, Poutiainen 2016.)

Kun oppimisvaikeudet tunnistetaan, saattaa se olla nuorelle suuri helpotus, koska hän saa syyn sille, miksi asiat ovat olleet hankalampia kuin muilla. Parhaimmillaan lukivaikeuden kanssa eläminen on opettanut sitkeyttä ja sinnikkyyttä, koska töitä on pitänyt tehdä lujemmin kuin muiden. Usein oppimisvaikeuksiset henkilöt osaavat myös hyödyntää omia vahvuuksiaan eri tavoin, heillä on uudenlaista luovuutta ja myötätuntoa muita ihmisiä kohtaan.

2.4 Lukivaikeus

Lukivaikeus tai lukihäiriö/dysleksia näkyy vaikeutena hahmottaa ja käsitellä äänteisiin liittyvää tietoa. Tämä ilmenee usein lukemisen ja kirjoittamisen hitautena. Lukivaikkeuteen liittyy usein myös muistin ongelmia, jolloin uusi tieto hankalampi painaa mieleen. (Oppimisvaikeus.fi 2021.)

2.5 Matematiikan haasteet

Matemaattisen hahmottamisen vaikeudet voivat näkyä puutteellisina taitoina ymmärtää peruslaskutoimituksia. Numerot voivat vaihtaa paikkaa tai niitä saattaa jäädä pois. Myös matemaattisten merkkien ymmärtäminen, kuten jako- tai kertomerkit saattavat olla vaikeita ymmärtää, kuten myös isojen lukujen lukeminen. (Hämäläinen, Oksanen 2015,10.)

2.6 Hahmotusvaikeus

Hahmottamisen vaikeudet ilmenevät vaikeutena hahmottaa ympäristöään tai omaa kehoa. Hahmotusvaikeuksisella ihmisellä saattaa olla myös vaikeuksia kirjoittaa kirjaimia tai numeroita oikein, koska hän ei muista mihin suuntaan ne piirretään. Myös saman kuuloiset sanat voivat olla vaikea erottaa toisistaan. Tilan, suuntien, tai etäisyyksien hahmottaminen on vaikeaa. Aikataulut, kellonajat ja päivämäärät menevät helposti sekaisin. (Hämäläinen, Oksanen 2015, 12.)

2.7 Tarkkaavuuden häiriöt, kuten ADHD/ADD

ADHD eli aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö on lyhenne englanninkielisestä nimityksestä Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. Se on aivojen toiminnan häiriö, joka aiheuttaa usein yliaktiivisuutta ja keskittymisen pulmia. Joskus ADHD näkyy vain keskittymisvaikeutena, ilman ylivilkkautta. Tällöin rauhoittuminen ja esimerkiksi työn aloittaminen on hankalaa. Eri oireiden yhdistelmät ovat yksilöllisiä: toisilla voi korostua erityisesti tarkkaamattomuus, toisilla yliaktiivisuus ja impulsiivisuus, kun taas toisilla voi olla enemmän tai vähemmän kaikkia näitä oireita. (Huttunen, Socada 2019.)

2.8 Motoriset vaikeudet

Motoriset oppimisvaikeudet, eli kehitykselliset koordinaatiohäiriöt näkyvät vaikeutena oppia motorisia taitoja. Motoriset taidot luokitellaan hieno-, ja karkeamotorisiin, ja puutteita näissä voi olla vain toisessa tai samaan aikaan kummassakin. Puutteelliset taidot motoriikassa voivat näkyä kirjoittamisen, pukeutumisen tai liikkumisen vaikeutena. Jos ongelmia on liikkumisessa saattaa uusien taitojen opetteleminen olla tämän takia epämiellyttävää. Haasteet heijastuvat usein myös sosiaaliin suhteisiin negatiivisesti. (Niilo Mäki 2021). Nämä vaikeudet näkyvät myös usein psyykkisessä hyvinvoinnissa, ja usein nuorella kenellä on motorisia vaikeuksia, on usein samaan aikaan ahdistus-, tai masennusoireita. (Aro, Siiskonen, Ahonen, toim 2007, 394-396.)

2.9 Kielelliset vaikeudet

Kielellisen erityisvaikeuden takia puhe kehittyy yleensä hitaammin kuin muilla saman ikäisillä. Sanojen oppiminen on ikätovereita hidasta ja puhe saattaa olla epäselvää. Lauseet voivat olla virheellisiä ja sanavarasto on myös usein suppea. Kysymyksiin vastaaminen ja itsensä ilmaiseminen voi olla hankalaa. Sosiaalisissa tilanteissa ymmärtämisvaikeus voi aiheuttaa suurtakin haittaa, koska sosiaaliset taidot ovat puutteelliset. (Hämäläinen, Oksanen 2015, 16-17.) Usein kielellisiin vaikeuksiin liittyy muitakin kehityksellisiä vaikeuksia kuten luki- ja matematiikan haasteita (Aro, Siiskonen, Ahonen 2007, 23). Tämä korostuu varsinkin nuoruusiässä, koska kanssakäymiset muiden nuorten kanssa lisääntyvät ja uutta tietoa ja taitoja pitäisi saada automatisoitua ja yhdistellä entistä nopeammin (Aro, ym. 2007, 23).

3 NUORISOTYÖ

Nuorisotyö mielletään usein nuorten vapaa-ajan ohjauksena. Harvemmin ajatellaan työn monimuotoisuutta ja laajoja verkostoja. Tilastokeskuksen sivuilta selviää, että Suomessa on 34 122 nuorisotyöntekijää. Tähän ei ole laskettu mukaan seurakunnan työntekijöitä, jotka myös työskentelevät nuorisotyössä. (Stat/ammattiluokitus.) Nuorisotyötä tehdään laajalti erilaisilla kentillä, mutta tätä työtä yhdistää aina vapaaehtoisuus nuoren osalta sekä tahto edistää nuorten hyvinvointia.

Nuorisotyötä tehdään laajasti ympäri Suomen erilaisissa organisaatioissa kuten

- opetusministeriön nuorisoyksikkö
 - nuorisoasiain neuvottelukunta
 - nuorisotyön valtakunnalliset palvelujärjestöt
 - valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja niiden piirijärjestöt
 - lääninhallinto ja läänien nuorisoasiainneuvostot
 - evankelisluterilainen ja ortodoksinen kirkko sekä valtakunnallisesti, että yksittäisissä seurakunnissa
 - kunnat
 - paikalliset nuorisojärjestöt ja -yhdistykset
 - virallisesti rekisteröitymättömät yhteisöt ja yksityiset vapaaehtoistahot
- (Cederlöf Petri, 1998. 28).

Nuorisotyötä tehdään usein epämuodollisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa vaikuttaen pedagogisen ohjauksen avulla nuorten arvoihin ja asenteisiin ja niistä heijastuvaan käyttäytymiseen. Nuorisotyön perimmäisenä ajatuksena on toimia nuorten tukena ja auttaa nuoria kasvamaan täysivaltaisiksi yhteiskunnan jäseniksi. (Piirainen 2011, 3.)

3.1 Nuorisolaki

Uusi nuorisolaki otettiin käyttöön tammikuussa 2017. Nuorisolaissa määritellään säädökset nuorisotyöhön ja sitä koskevan toiminnan edistämisestä. Samassa mainitaan myös kunnan vastuu nuorisotyöstä. Lain tarkoituksena tukea nuorten osallisuutta ja taata jokaiselle nuorelle mahdollisuus koulutus-, tai työpaikkaan. Lisäksi lailla halutaan lisätä nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja vaikuttamismahdollisuuksia. Laissa on myös pykälät nuorten kasvun ja kehityksen tukemisesta. (Nuorisolaki 2016/1285 §2.)

3.2 Syrjäytymisriski

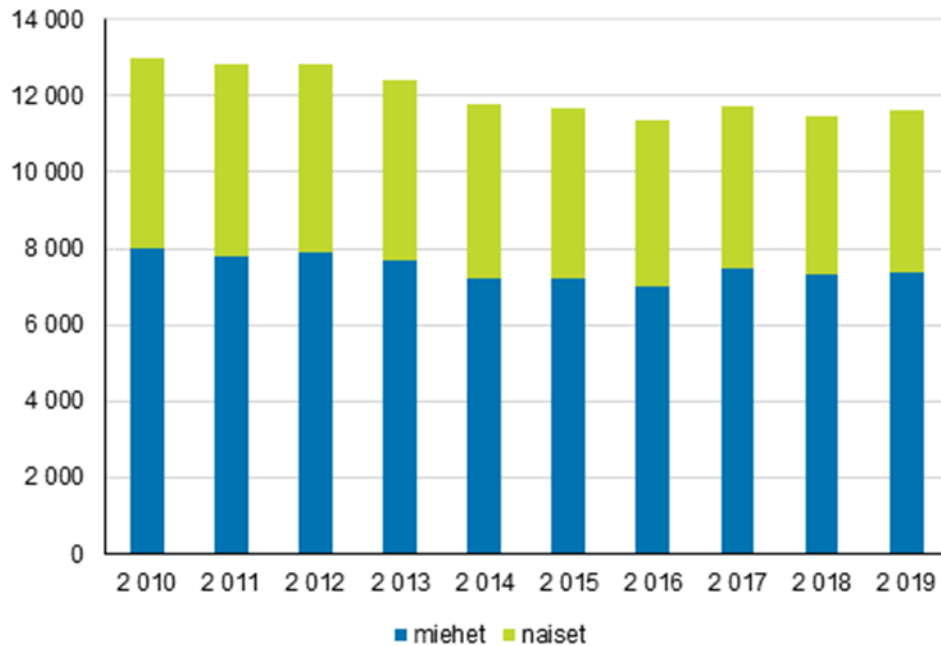
Syrjäytyminen voi olla joko yksilöön itseensä tai ympäristöön liittyvää. Usein syrjäytymistä kuvataan yhteiskunnan järjestelmän ulkopuolelle jäämisenä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan syrjäytymisen riskitekijöiksi katsotaan työttömyys, matala koulutustaso, arjen ja elämän hallintaan liittyvät ongelmat. (Thl.fi. Nuorten syrjäytyminen 2019.)

Kaartinen-Koutanimei kuvailee kirjassaan ulkopuolisuudella sitä että henkilö joutuu tai asettuu itse yhteiskunnan ulkopuolelle siten että hän jää vaille palveluita, mitkä hänelle kuuluisivat tai josta hän saisi apua elämäänsä (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 58).

Syrjäytyminen siirtyy usein sukupolvelta toiselle. Myrskylä toteaa tutkimuksessaan, että tämän lisäksi heikko koulutustaso on nuorisotyöttömyyden sekä muun syrjäytymisen tärkein selittäjä. (Myrskylä 2012, 8.) Samaan tulokseen on päätyntä myös Järvinen, joka mainitsee tutkimuksessaan, että huono-osaisuus ja syrjäytymisriski kasvaa erityisesti ilman opiskelu paikkaa jääneiden nuorten keskuudessa (Järvinen 2001, 62). Yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisen riski korostuu varsinkin nuoren kohdalla, kenellä on jo valmiiksi keskivertoa huonompi koulumenestys. Jääminen ilman toisen asteen koulutuspaikkaa tai koulun keskeytyessä lisääntyy heikon ja epävakaan aseman riski työelämässä (Järvinen, 2001, 62).

Tilastokeskuksen uusimman työssäkäyntitilaston mukaan Suomessa on 13 500 nuorta ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Heistä vajaa 60-prosenttia oli miehiä. (SVT. 2019.)

Kuvassa eriteltyinä nämä nuoret sukupuolen mukaan. Diagrammia lukiessa kannattaa huomioida pienten lasten vanhemmat, joita oli 1 900 (14 %), ja joista suurin osa (92 %) oli kotiäitejä. Kaikista nuorista, jotka olivat jääneet ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa, joilla ei ole pieniä lapsia oli 1 600, joista enemmistö (64 %) oli miehiä. (SVT 2019.)

Kuvio 1. ilman peruskoulutusta jääneet nuoret vuonna 2019 (SVT. 2019).

Oppimisvaikeuksien tunnistamisella on tärkeä merkitys syrjäytymisen ehkäisemisessä. Jos nuorella on tunnistamattomia oppimisvaikeuksia saattaa häneltä jäädä koulu keskivertoa useammin kesken, mikä saattaa johtaa edellä mainittuun Myrskylän kuvailemaan yhteiskunnan ulkopuolelle jäämiseen. (Myrskylä 2012, 8.)

Pahimmillaan tunnistamattomat oppimisvaikeudet voivat ilmetä täytenä luku- ja kirjoitustaidottomuutena nuorilla ja aikuisilla. Lukeminen saattaa olla hidasta, kirjoittamisessa tulee paljon virheitä ja uutta tietoa on hankala omaksua ja käsitellä. Myös uusien kielten oppiminen on yleensä hidasta ja muistamisen, laskemisen ja keskittymisen kanssa voi olla suuriakin haasteita. Tämä kävi ilmi myös laatimastani kyselystä, jossa yksi vastaaja kertoi kohdanneensa työssään nuoria, keillä oli ollut suuria haasteita lukemisen ja kirjoittamisen kanssa.

Lapsen kasvaessa nuoreksi, lisääntyvät sosiaaliset kanssakäymiset muiden kanssa ja puutteelliset taidot esimerkiksi lukemisessa saattavat tuoda nuorelle ulkopuolisen olon. Lievät vaikeudet saattavat alkaa näkymään vasta nuoruusiässä opintojen vaikeutuessa ja kun pitäisi itse alkaa ottaa enemmän vastuuta elämästään. Haapasalon kertoo julkaisussaan, että oppimisvaikeuksia esiintyy enemmän kouluttamattomilla, aikuisopiskelijoilla sekä syrjäytymisvaarassa olevilla ryhmillä, kuten vangeilla ja päihteiden väärinkäyttäjillä. (Haapasalo & Nukari 2011, 235.) Samaa todetaan myös oppimisvaikeuksista vapaaksi loppuraportissa (Gulman, Sunimento, Poutala 2011, 6). Nurmi kertoo nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kohdalla tärkeäksi tilanteen kartoittamisen, jossa ensimmäisenä lähdetään selvittämään, löytyykö taustalta esimerkiksi tunnistamattomia oppimisvaikeuksia (Nurmi 2014, 28,31).

Bulletin haastattelussa Neuropsykologi Pekka Kuikka kertoo esimerkkinä, miten työharjoittelussa kielellisistä oppimisvaikeuksista kärsivää nuorta saattaa ahdistaa kohtaaminen asiakkaan kanssa, koska voi olla, että hän ei heti löydäkään sanoja millä palvella (Myllynen Katri. 2013,41). Oppimisvaikeuksisille nuorille voi uusien käsitteiden ja taitojen opetteleminen olla normaalia hankalampaa tai se voi viedä enemmän aikaa, ja tämä tietysti heijastuu työn jälkeen. Allianssin laatimassa nuorisotyöntekijän ammattieettisissä ohjeissa sanotaan, että nuorisotyöntekijä tunnistaa nuorten erilaisia tarpeita (Alli.fi). Katsoisin tämän liittyvän myös oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja ymmärrykseen siitä, miten nämä saattavat vaikuttaa nuoren elämään eri tavoin. Tutkimuksessani kävi ilmi, että oppimisvaikeudet näkyvät nuoriostyössä eri tavoin. Palaan tähän tarkemmin alempana luvussa 5.1, tulosten tarkastelu.

3.3 Itsetunto ja oppimisvaikeudet

Itsetunnon määrittely ei ole helppoa. Sen näkökulma riippuu jokaisen omista kokemuksista itsensä olemisesta. Esimerkiksi, jatkuvat epäonnistumiset opinnoissa ja näiden vaikeuksien päivittäinen kohtaaminen alkaa vaikuttamaan pikkuhiljaa itsetuntoon haitallisesti. Vaikeuksien ja epäonnistumisten kokemusten jatkuessa, saattaa nuorelle tulla helposti negatiivisia käsityksiä itsestään, mikä osaltaan heikentää lisää oppimismotivaatiota (Ruusupuiston kärkiuutiset, nro. 1. 2019).

Hyvä itsetunto on osa hyvää mielenterveyttä. Se on tunne omasta arvokkuudesta, ja siitä että on hyvä monissa asioissa. Se on oman itsensä arvostamista ja itseensä luottamista sekä omien

heikkouksien hyväksymistä. Itsetunto kehittyy jo varhaislapsuudessa ja sitä muokkaavat monenlaiset kokemukset. Nuoruuteen kuuluu kuohuntavaihe, jolloin itsetunto ailahtelee jokaisella nuorella. Nuoren poikkeava nuoren käytös voi olla normaalia ikäkauteen kuuluvaa käytöstä, mutta suuresti muista eroavat hankaluudet pitäisi selvittää nuorta seuraamalla ja hänen kanssaan puhumalla. Joskus kielelliset häiriöt saattavat vaikeuttaa nuoren sosiaalisia suhteita huomattavan paljon. (Ahonen, Aro, Siiskonen, 2007, 47). Myös Kiviruusu toteaa väitöskirjassaan, että nuorten itsetunnon kehityksen ennustajista hyvä koulumenestys oli eniten yhteydessä hyvään itsetuntoon (Kiviruusu, 2017, 60). Hän myös jatkaa, että koulumenestys vaikuttaa itsetuntoon läpi elämän.

Oppimisvaikeudet voivat hankaloittaa nuoren vuorovaikutustaitoja ja esimerkiksi puutteellinen sanavarasto saattaa huonontaa itsetuntoa ja minäkuvaa. Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot ovat tärkeä osa, varsinkin nuoruudessa. Oppimisvaikeus.fi sivulla todetaan, että itsensä erilaiseksi tunteminen saattaa vaikuttaa haitallisesti itsetuntoon ja oppimisvaikeudet voivat olla myös esteenä itsetunnon oikeanlaiselle kehittymiselle (Oppimisvaikeus.fi. 2018).

Oppimisvaikeuksisilla lapsilla ja nuorilla on todettu olevan keskimääräisesti muita heikompi asema ryhmässä (Ahonen, Aro, Aro, Siiskonen, 181). Poikkeus kuitenkin toteaa samassa teoksessa, että yhteiset osallisuuden kokemukset luokassa antavat usein lapselle tai nuorelle vahvemman minäkuvan ja motivaation, mikä edesauttaa tämän hyvinvointia. (Ahonen, Aro, Aro, Siiskonen, 186).

Oppivahankkeen loppuraportissa kerrotaan tutkimukseen osallistuvista, että jokaiselle vastajalle oli ollut helpotus saada esimerkiksi lukivaikeus diagnoosi. Tieto siitä, että hankaluudet koulussa olivatkin johtuneet aivojen neurologisista häiriöistä eivätkä tyhmyydestä tai laiskudesta oli ollut suuri helpotus. (Gullman, Sunimento, Poutala, 2011, 55.)

Näiden vaikeuksien tunnistaminen oli nostanut itsetuntoa, koska opinnoissa ja arjessa koetut pettymykset selittyivät vihdoinkin. Pohdin motivaatiota onnistumisen taustalla, kuinka suuri vaikutus tällä on elämään. Usein nuoret vertailevat itseään muihin nuoriin ja heidän saavuttamiinsa tavoitteisiin. Oman elämän ohjaaminen liittyy omien tavoitteiden saavuttamiseen. Jos tavoitteisiin pääseminen on muita hankalampaa ja stressaavampaa eikä nuori edisty samaa tahtia muiden kanssa, aiheuttaa se helposti uupumusta ja masennusta. (Kairaluoma, Kiikeri, Määttä, 2014, 54.)

Otetta opintoihin kirjassa kerrotaan opiskeluongelmien olevan yhteydessä opinnoista vetäytymisen prosessia, jossa heikko menestys aiheuttaa koulupoissaoloja (Kiikeri, ym, 2014, 108). Oppimisvaikeuksia pitäisi lähestyä myös vahvuuksina, sen sijaan että ajateltaisiin niiden olevan pelkästään este ja rajoite. Tämä edellyttää kuitenkin niiden tunnistamista, jolloin pystyttäisiin miettimään paras tuki nuorelle.

Oppimisvaikeuksissa on kuitenkin paljon positiivisia puolia, mihin pitäisi kiinnittää myös huomiota. Lukivaikeus kuitenkin näyttäytyy hyvin eri tavoin, eri ihmisillä. Lukivaikeus ei tee kestäkään automaattisesti lahjakkaampaa tai mutta oikean tuen avulla on usea lukivaikeuksinen kertonut vahvuudekseen visuaalisen hahmottamisen, kokonaisuuksien hallinnan ja kekseliäisyyden. Oikean tuen ja ymmärryksen avulla on helpompi hyväksyä itsensä, löytää sopivat keinot oppia ja löytää nämä ovat vahvuutensa. (Hämäläinen, Oksanen, 2015,4.)

Keskittymisen vaikeuksista kärsivät taas kertovat olevansa kekseliäitä ja omaavan vilkkaan mielikuvituksen. He ovat nopeita oivaltamaan, luovia ja innokkaita. (Antila, 2019,15.) Kaikkia yhdistää herkkyyys toisten ihmisten erilaisuudelle, mikä kumpuaa omista kokemuksista. Vaikeudet on kuitenkin mahdollista kääntää vahvuuksiksi, jos nuori saa tarvitsemansa tuen.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tässä kappaleessa avaan tutkimukseni taustoja. Haluan tutkimuksellani selvittää, millaisia valmiuksia nuorisotyöntekijöillä on tunnistaa oppimisvaikeuksia, miten nämä näkyvät heidän työssään. Tutkin myös tunnistamattomien oppimisvaikeuksien merkitystä nuoren elämään.

Kyselyllä haluan saada vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Tunnistetaanko nuorten oppimisvaikeudet nuorisotyössä?
- Miten nämä vaikeudet tunnistetaan?
- Millä tavoin sinä kohtaa oppimisvaikeuksien nuoren?
- Millä keinoin pystyt tunnistamaan ja tukemaan oppimisvaikeuksista nuorta?
- Onko työssäsi riittävät valmiudet kohdata oppimisvaikeuksisia nuoria?
- Mitä tukea on jo saatavilla ja minkälaiselle tuelle olisi tarvetta?

Valitsin kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmäksi koska teen kyselyn isolle joukolle ihmisiä. Kehittämistyön menetelmät kirjassa kerrotaan kyselystä, sen olevan menetelmänä hyvä, kun halutaan kartoittaa lähtötilanne ja arvioida lopputuloksia (Moilanen, Ojasalo, Ritalahti, 2014, 40). Määrällinen kysely soveltui mielestäni parhaimmaksi menetelmäksi saada vastauksia, koska se vastaa parhaiten lukumääriin perustuviin kysymyksiin. Kyselyssä oli kuitenkin myös laadullisen tutkimuksen piirteitä, koska avoimia kysymyksiä oli yhdeksän.

Opinnäytetyössäni kehittämisen kohde on tuottaa tietoa oppimisvaikeuksista ja kyselyn ja analyysin perusteella saada tietoa, jota voitaisiin käyttää tilaajan myöhemmin laadittavan esitteen tai oppaan pohjatietona. Ennen kyselyn luomista määritin tutkimusongelman, johon halusin saada vastauksia. Kyselyni ja sen analyysi on alustava selvitys, johon saatiin vastauksia nuorisotyöntekijöiltä, jotka työskentelivät kunnallisissa nuorisotaloissa sekä työpajatoiminnassa.

Perehdyin alan kirjallisuuteen ja muihin julkaisuihin, joiden perusteella yhdessä hiljaisen tiedon kanssa laadin tutkimuskysymykset. Kirjasin ylös mielestäni tärkeimmät asiat jotka oleellisia ongelmaa tutkittaessa ja antaisivat minulle lisätietoa aiheesta.

Mietin mitä tietoa tarvitsen ja miten voisin käyttää sitä hyväkseni kehittämistoiminnassa. Laadin lomakkeen Webropol-kyselyn muodossa ja lähetin kysymykset aluksi kolmelle nuorisotyössä työskentelevälle kommentoitavaksi. He eivät osallistuneet itse varsinaiseen kyselyyn. Yksi vastaaja kommentoi seuraavaa:

”Ilmeisesti kysely on tarkoitettu nuorisotalojen henkilökunnalle? Jäin miettimään, törmätäänkö näihin asioihin nuorisotalotyössä suoranaisesti. Uskoisin että koulu nuorisotyöntekijät saattavat olla näiden asioiden äärellä enemmän. Meillä Lahdessa ainakin talotyöntekijät ja koulunuorisotyöntekijät ovat erikseen. Tämä ei kuitenkaan toteudu pienempien kuntien kohdalla.”

Näiden vastausten perusteella muutin alkuperäistä kyselyä muutaman kysymyksen osalta ja päätin myös testivastaajien perusteella rajata etsivän ja järjestöjen nuorisotyön pois kohderyhmästä ja keskittyä työpajatoimintaan ja kunnalliseen nuorisotyöhön.

Saatekirjeessä esittelin lyhyesti itseni, opinnäytetyöni sisällön sekä työn tilaajan. Kerroin opinnäytetyöni tarpeellisuudesta ja oppimisvaikeuksista yleisellä tasolla. Mainitsin myös tutkimuksen anonymiteetistä ja missä aion aineistoa käyttää.

Kyselyn rungon muodostivat monivalintakysymykset. Mukana oli myös avoimia kysymyksiä, mistä sain paljon tärkeää lisätietoa aiheesta. Kysymyksiä oli yhteensä 15 ja aikaa siihen kului noin 10 minuuttia.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Päädyin menetelmänä kvantitatiiviseen eli määrälliseen kyselyyn. Kvantitatiivista kyselyä käytetään usein, kun samoja kysymyksiä kysytään isolta joukolta vastaajia. Määrällisestä kyselystä saa myös hyvin tietoa tutkittavasta aiheesta, jolloin siihen liittyvää teoriasta pystytään tekemään oletuksia ja väittämiä, joihin kysely antaa vastauksen. Kyselyn jälkeen nähdään, pitivätkö oletukset aiheesta paikkansa, jolloin verifioidaan, eli todetaan asiat tosiksi, tai falsifioidaan eli todetaan asiat epätosiksi. (Moilanen, Ritalahti, Ojasalo 2014, 104.) Laadin kyselylomakkeen opinnäytetyöni teoreettisen viitekehyksen pohjalta, mieltien tutkimusongelmaa. Kirjoitin kyselylomakkeen yksinkertaiseen ja selkeään muotoon, jossa selitin lyhyesti mitä tarkoitan kysymyksillä, tai annoin esimerkkejä. En kuitenkaan antanut liikaa tietoa teoriapohjasta, ettei tämä vaikuttaisi vastauksiin.

Kyselyssäni on myös hieman laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä, koska mukana oli avoimia kysymyksiä tekstikenttineen. Näiden vastauksia en analysoinut määrällisesti, koska näissä kysymyksissä kyse ei ollut kuinka paljon samoja vastauksia vastaajat olivat maininneet, vaan sain niistä paljon yksittäistä tietoa, jota pystyin vertaamaan teoriapohjaani.

Kyselyä varten keräsin tutkimusaineistoa erilaisista lähteistä, lukemalla alan julkaisuja ja tekemällä kirjallisuuskatsauksen. Etsin myös aihetta käsitteleviä lehtiartikkeleita ja uutisia, sekä podcasteja, mitä löytyi yllättävän paljon. Näistä sain ajankohtaista tietoa oppimisvaikeuksista, mitä pystyin hyödyntämään analysoidessani kyselyn tuloksia.

4.3 Kohderyhmä

Lähetin kyselyn saatekirjeen kera sähköisesti eri tahoille, jotka työskentelevät nuorten kanssa, koska heillä on lähtökohtaisesti uusinta tietoa ja käytännön kokemusta nuorista ja heidän elämänsä liittyvistä asioista. Sain vastauksia nuorisotyöntekijöiltä ketkä työskentelevät nuorisotaloilla, etsivässä nuorisotyössä sekä työpajatoiminnassa, joissa asiakkaina olivat 17-29 työttömät nuoret. Kyselyni oli aluksi suunnattu vain nuorisotaloilla työskenteleville, mutta päädyin laajentamaan tätä myös työpajatoimintaan mielenkiinnosta. Oletin että ongelmat näkyisivät helpommin esimerkiksi ohjaamoiden palveluissa. Rajasin kuitenkin järjestöjen nuorisotyön sekä etsivän nuorisotyön pois testikysymysten kommenttien johdosta, sekä estääkseni aineiston leviämisen. Kyselyyni vastanneet edustivat hyvin kahta erilaista kohderyhmää, missä ongelmat luultavasti näyttäytyvät eri tavoin. Oletin myös vastausten olevan keskenään erilaisia, mikä toisi tutkimukseeni kahta erilaista näkökulmaa.

Kohderyhmän valinta oli onnistunut, koska sain vastauksia kolmesta erilaisesta nuorisotyöstä. Vastauksista näkyi hyvin, miten oppimisvaikeudet tunnistettiin, ja ne tulivat esiin eniten työpajatoiminnassa missä nuoria ohjataan koulun ja työn pariin, sekä autetaan lomakkeiden täytössä ja muussa arjen hallinnassa.

Sain yhteistietoja opinnäytetyöni tilaajalta ja levitin kyselyä myös sosiaalisessa mediassa nuorisotyöntekijöiden ryhmään. Kysely piti myös laittaa muutamaan uutiskirjeeseen, mutta aikataulullisista syistä jouduin sulkemaan kyselyn ennen kirjeiden julkaisua.

Aikataulu vaikutti siihen, että kysely ei kerennyt jakeluun niin laajasti kuin olin aluksi ajatellut ja pääkaupunkiseudulta en saanut vastauksia ollenkaan. Kysely ei myöskään kerennyt mukaan muutaman järjestön uutiskirjeeseen, koska en onnistunut ajoissa tavoittamaan oikeaa ihmistä,

keneltä kysyä asiasta. Mietin myös, vaikuttiko koronatilanne jonkin verran nuorisotyöntekijöiltä saatuihin vastauksien määrään osan nuorisotaloista ollessa suljettuina.

Kyselylinkkiä jaettiin sähköpostien kautta, sekä Facebookin nuorisotyöntekijöiden ryhmässä, mitä kautta en kuitenkaan onnistunut saanut yhtään vastausta. Tehokkain keino oli siis sähköpostilla jaettu linkki.

Olisin myös tahtonut selvittää, tunnistetaanko suurissa kunnissa enemmän oppimisvaikeuksia, ja onko isommissa kunnissa enemmän vaikutuksia tunnistamiseen ja yhteistyöhön sekä tuen antamiseen.

4.4 Aineiston kerääminen ja analysointi

Lähdin analysoimaan kyselyäni sisällönanalyysin keinoin. Aineistolähtöisessä sisältöanalyysissä pyrin noudattamaan kolmea pääkohtaa, jotka ovat aineiston pelkistäminen, ryhmittely ja abstrahointi eli oleellisen tiedon erottaminen (Moilanen, Ritalahti, Ojasalo 2014, 139-140). Päädyin tähän yksinkertaisempaan järjestämisen muotona, ja luokittelua voidaankin kutsua kvantitatiivisena analyysinä sisällön teemoina (Sarajärvi, Tuomi, 2008, 93). Tavoitteenani oli muodostaa vastauksista yleiskäsitteitä, joita vertasin jo olemassa olevaan teoriapohjaani.

Aloitin luokittelun käymällä muutamaan kertaan kaikki vastaukset läpi. Mietin mitä oleellista tietoa kysymykset lopulta toivat tutkimuskysymykseeni, ja mikä ei ollut kehittämisyön kannalta tärkeää tai uutta tietoa. Tulostin kaikki vastaukset erillisille papereille, joten niitä oli helpompi luokitella. Alleviivasin yhtenäisiä vastauksia eri värisillä tussimerkinnöillä, joten pystyin nopeasti palaamaan näihin vastauksia teoriapohjaan verratessani. Tämä tapa toimi hyvin, koska vastauksia oli sopivasti, ehkä isommalla määrällä olisin luokitellut eri tavoin.

Vertasin kyselystä saatuja vastauksia teoriapohjaani, ja yritin etsiä samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia, joista pystyin tekemään yleistyksiä ja olettamuksia.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Tulosten tarkastelu

Analysoin tuloksia määrällisin ja osaksi myös laadullisin keinoin. Avoimien kysymysten tekstiruudut olivat mukana tukemassa määrällisiä vastauksia. Näistä sain paljon uutta tietoa tutkimukseeni, ja vastaajat pystyivät tarkentamaan ajatuksiaan lisää.

Kyselyyni vastasi 26 nuorisotyössä työskentelevää henkilöä. Taustatietoina vastaajilta kysyin aluetta missä hän työskentelee, työkokemusta, nuorisotalojen kävijämäärää, koulutusta sekä mahdollista omakohtaista tietoa oppimisvaikeuksista. Aluksi kyselyssä pyydettiin kertomaan maakunta missä työskentelee sekä kävijämäärät kuukaudessa. En katsonut kyselyyn vastanneiden sukupuolella olevan suurta merkitystä, joten jätin tämän kyselystäni kokonaan pois.

Kyselystä tuli ilmi, että muutama talo oli suljettuna kokonaan korona tilanteen johdosta. Suurin osa taloista oli kuitenkin auki, mutta toisaalta vastaukset painottuivat Pohjois-Suomeen, missä koronatilanne ei ollut kyselyn vastausaikaan niin paha kuin suurimmissa kunnissa. Kumminkaan en saanut vastauksia ollenkaan pääkaupunkiseudulta. Toisaalta tämä oli kiinnostava saamani testikyselyn perusteella. Yksi testivastaaja mainitsi nuorisotaloilla henkilökunnan tekevän enemmän rooleja työntekijänä, koska työntekijöitä on vähemmän, verrattuna suurempiin kuntiin.

Kävijämäärät vaihtelivat alle 20 nuoresta 300 nuoreen. Tässäkin kysymyksessä tuli esiin poikkeusolot koronan osalta. Lapissa oli odotettavasti vähiten kävijöitä kuukaudessa, vain alle 20 nuorta.

Kyselyn kannalta ajattelin olevan olennaista tietää vastaajan koulutuksen ja työkokemuksen nuorisotyöstä, koska arvelin tällä olevan vaikutusta siihen, kuinka hyvin oppimisvaikeuksia mahdollisesti tunnistetaan.

Vastaajien työkokemus työstä oli keskimäärin 14-vuotta, minkä perusteella ajattelin vastaajien tunnistavan oppimisvaikeudet vähintäänkin hyvin. Kyselyn vastauksissa tämä huomio kävi toteen. Kyselyssä nousi esille kiinnostava yksityiskohta, jota aloin selvittämään tarkemmin. Yksi vastaajista ilmoitti työkokemuksekseen yli 20-vuotta, mutta oli yllättäen sitä mieltä, että hän tunnistaa huonosti oppimisvaikeuksisen nuoren. Hän kuitenkin ilmoitti kohtaavansa nuoria,

joilla on vaikeuksia. Tämän vastaajan kohdalla jäin miettimään, olisiko hänen koulutustaustallaan mahdollisesti ollut vaikutusta oppimisvaikeuksien tunnistamiseen. Miten esim. nuorisoalan perus- ja jatkokoulutuksessa perehdytetään nuorten oppimisvaikeuksiin? Pitäisikö jo pidempään alalla työskenteleville, joiden omasta opiskelusta on jo pitkä aika, olla tarpeen järjestää täydennyskoulutusta säännöllisesti myös oppimisvaikeuksien osalta? Tulosten pohjalta katsoisin tärkeäksi, että pidempään alalla työskenteleville, joiden omasta opiskelusta on jo pitkä aika, olisi tarpeellista saada täydennyskoulutusta oppimisvaikeuksien tunnistamisesta.

Koulutustaustalla ja työkokemuksella näytti olevan merkitystä siihen, kuinka hyvin oppimisvaikeuksia mahdollisesti tunnistetaan. Vastauksista kävikin ilmi, että kaikki yli 10-vuotta nuorten kanssa työskennelleet tunnistivatkin vaikeudet hyvin tai erityisen hyvin.

Neljäntenä kyselyssä kysyttiin omakohtaisista kokemuksista oppimisvaikeuksista ja mitä oppimisvaikeuksia he olivat kohdanneet työssään. Pohdin, että jos vastaajalla itsellään tai lähipiirissään olisi oppimisvaikeuksia, hän ehkä tunnistaisi helpommin nuoren kenellä olisi mahdollisesti samoja ongelmia. Tämä oletamus kävikin toteen tutkimuksestani, koska vastauksia analysoidessa itsellään tai lähipiirissä oppimisvaikeuksia olevat henkilöt tunnistivat vaikeudet omien sanojensa mukaan nuorilla erittäin hyvin tai hyvin. Vain kaksi vastaajaa ilmoitti tunnistavansa oppimisvaikeuksia huonosti, mikä tukee ajatustani, että vaikeuksia on paljon, ja niitä kyllä tunnistetaan, mutta työkaluja tukemiseen ei ole annettu tarpeeksi.

Tämän jälkeen kyselyssä kysyttiin miten oppimisvaikeudet näkyvät heidän työssään sekä mitä oppimisen apuvälineitä he olivat työssään mahdollisesti käyttäneet. Nämä kysymykset olivat avoimia ja näistä sain paljon laadullista tietoa, joten vastaukset eivät jääneet pinnallisiksi.

Nuorten tukemiseen liittyvät kysymykset antoivat lisää syvempää tietoa oppimisvaikeuksista avoimien vastaustensa vuoksi. Näissä vastauksissa korostui erityisesti ajan antaminen ja nuoren tukeminen sekä itsetunnon vahvistaminen.

”Tarjoamalla käytännön vinkkejä arjenhallintaan, etsimällä tukitoimia tilanteeseen, luomalla uskoa osaamisesta vaikeuksista huolimatta”.

”Keksiä niitä konkreettisia helpottavia asioita elämään liittyen oppimisvaikeuksiin ja vahvistaa useilla tavoilla nuoren itsetuntoa jota oppimisvaikeus yleensä syö”

5.2 Oppimisvaikeuksien tunnistaminen

Kaikki vastaajat kertoivat kohtaavansa oppimisvaikeuksia jollain tapaa työssään, omassa arjessaan joko läheisellä tai itsellään. Myös näkymättömät oppimisvaikeudet tulivat kyselyssä esille. Näillä tarkoitan nuoria keillä ei ole diagnoosia, tai itsellään tietoa omista oppimisvaikeuksista.

Oppimisvaikeuksien tunnistaminen oli kyselyni pohjalta selvästi suurempaa työpajatoiminnassa, tai jos vastaaja työskenteli työvalmentajana, missä nuoren kanssa työskennellään läheisesti esimerkiksi papereita täytellessä.

Kuten yllä jo mainitsin, näytti työkokemuksella olevan osaa siihen, kuinka vastaajat kertoivat tunnistavansa oppimisvaikeudet. Jos työkokemusta oli alle 2-vuotta, vastaaja ilmoitti tunnistavansa oppimisvaikeudet huonosti, vastaavasti suurempi työkokemuksen omaava vastaaja tunnistasi useammin vaikeuksia.

Moni vastaaja toivoi keinoja oppimisvaikeuksien tunnistamiseen. Usealla oli ollut epäily nuoren käytöksen taustalla näistä vaikeuksista.

”Olisi tärkeää, että epäillessäni oppimisvaikeuksia, toiminnanohjaustaitoja tai mitä tahansa haastavuutta työpajatyöskentelyssä, voisimme tehdä jotain kyselyjä asiakkaalle esim. kysymyspohjan kautta. Ei diagnoosin määrittämiseksi, vaan selvittääksemme asiakkaalta suoraan mutta tahdikkaasti onko sinulla epäily, diagnosoitu tai todettu jossain muodossa näitä seikkoja. Tällä hetkellä tehtävänkuvassamme ei juurikaan ole työkaluja tähän asiaan”

Kuten usea aiempi tutkimus, myös itse päädyin samaan lopputulokseen, että näiden vaikeuksien huomioimiseen tarvitaan selvästi lisää työkaluja nuorisotyössä. Useat vastaajat olivat huolissaan osasta nuorista, ja tutkimuskysymyksistä kävi ilmi, että haasteet oppimisen kanssa näkyivät monesti nuoren haluttomuutena osallistua tai häiritsevänä käytöksenä opinnoissa

”Opintojen etenemisen vaikeutena / hitautena sekä elämänhallinnan haasteina. Opintoihin on vaikea motivoitua, jos on vaikeuksia oppia.”

Olin jo etukäteen ajatellut, että oppimisvaikeudet tulisivat luultavasti näkymään eniten työpajatoiminnassa. Näissä nuoren kanssa työskennellään läheisesti esimerkiksi papereita täytellessä, jolloin ehkä helpommin huomataan yksittäisen nuoren kohdalla erilaisia hankaluuksia

”Olen tällä hetkellä työvalmentaja. Oppimisvaikeudet ilmenevät esimerkiksi: luetun ymmärtämisenä (erilaiset tekstit ja ohjeet), tekstin tuottamisen yhteydessä (opiskelun aikana), matematiikan taidoissa (piirustukset ja ohjeet). Nuori ei kerro suoraan oppimisvaikeuksistaan, vaan se ilmenee vähitellen pajajakson aikana.”

Alla pylväsdiagrammi, jossa kuvattuna kuinka hyvin vastaaja tunnistaa mielestään oppimisvaikeudet.

Kuvio 2. Kuinka hyvin oppimisvaikeudet tunnistettiin.

Kaksi vastaajaa ilmoitti, etteivät osaa vastata tähän kysymykseen ja vain yksi vastaaja kertoi tunnistavansa vaikeudet huonosti. Kuitenkin neljä vastaajaa kertoi tunnistavansa nämä huonosti, mikä oli yhtä suuri määrä kuin vastaajilla jotka kertoivat tunnistavansa erittäin hyvin. Vastaajilla oli myös hyvin työkokemusta nuorisotyöstä, joka varmasti osaltaan vaikutti tunnistamiseen.

Tuloksista näkyy vastaajien ammattitaito, mutta mietin kuitenkin johtuuko vastaajien toisistaan poikkeava työympäristö osaltaan siitä, että vaikeuksia ei tunnisteta. Nuorisotaloilla kanssakäyminen on kuitenkin erilaista kuin esimerkiksi työpajoilla. Opinnäytetyötäni voisi jatkaa tulevaisuudessa tutkiessa tätä asiaa lähemmin.

Vastaajien työkokemus nuorisotyöstä:

Alle vuosi	1 hlö
1-2 vuotta	1 hlö
2-4 vuotta	3 hlö
4-6 vuotta	5 hlö
Enemmän, kuinka monta?	19hlö.

Keskimmääisesti vastaajilla oli työkokemusta 10-19 vuotta , mikä yllätti minut.

5.3 Miten oppimisvaikeudet näkyvät ja mitä haasteita tuli esiin

Vastaukset kuinka nuorten oppimisvaikeudet näkyvät työssäsi kysymykseen toi mielestäni realistisen kuvan, mitä teoriapohjani tukee.

Kyselyyn vastanneet toivat esille samankaltaisia haasteita nuorilla, ja kyselyssä korostuivat arjen ja ajanhallintaan liittyvät ongelmat. Nämä johtuivat usean vastaajan mielestä juuri oppimisvaikeuksista. Nämä haasteet tuntuivat usein näkyvän arjessa ajanhallinnan ja keskittymisen haasteina, nuori ei muista mitä piti tehdä, tai ei pitänyt kiinni sovitusta tapaamisista. Moni vastaaja ilmoitti nuorilla olevan vaikeuksia erinäisten lomakkeiden täyttämässä. Nuori ei ymmärrä mitä lukee ja tekstin tuottaminen oli monelle myös hankalaa. Usein oppimisvaikeudet jäivät muun häiritsevän käytöksen taustalle, ja lukemisen vaikeudet olivat tulleet muutamalle vastaajalle yllättäen esille nuoreen tutustuessa.

” Esim. lomakkeiden täyttö takkuua. Ei ymmärretä mitä esim Kelan lomakkeissa kysytään. Työssäni se tarkoittaa asian avaamista ja selittämistä toisin sanoin. Tekstin tuottaminen joillekin nuorille haasteellista, oli kyse sitten lomakkeiden lisätietokohdista, työhakemusten teosta tms. Nämä nuoret tarvitsevat enemmän tukea asioiden hoitoon, asioita tarvitsee vähän enemmän selittää”

Kuvio 3. Mitä oppimisvaikeuksia vastaaji kohtasivat työssään.

Toimintaan osallistumisen haasteet näkyivät erityisesti nuorten osalta, keillä oli jokin oppimisvaikeus. He olivat haluttomampia osallistumaan yhteisiin tekemisiin ja oman toiminnan ohjauksessa oli usealla haasteita, mikä heijastui tavalliseen arkeen. Kuten on aikaisemmin todettu, oppimisvaikeudet ovat usein päällekkäisiä, ja niitä voi sen takia olla hankala huomata.

Aikatauluista oli hankala pitää kiinni, mikä saattoi johtua esimerkiksi nuoren hahmottamisen hankaluuksista. Muistamisen ja ajanhallinnan apuvälineet kuten muistikirjat, sähköinen kalenteri ja muistutukset olisivat vastauksia katsoessa suurena apuna monelle nuorelle.

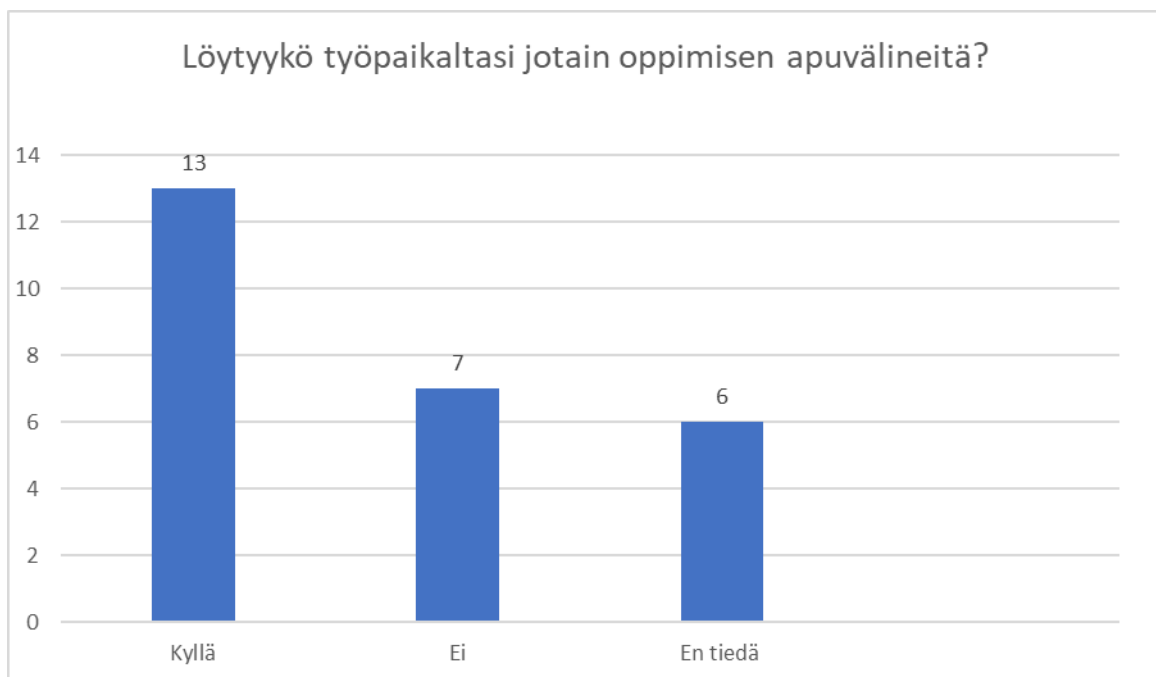
Vaikka osalla nuorista vaikeudet näyttivät olevan kapea-alaisia, niiden vaikutukset tuntuivat nuoren elämää miettiessä kauaskantoisilta. Esimerkiksi hahmottamisen tai matematiikan haasteisiin liittyvät vaikeudet hankaloittavat useasti ajanhallintaa ja aikatauluissa pysymistä, mikä tuli myös esiin otetta opintoihin kirjassa (Kairaluoma, Kiikeri, Määttä, 2014, 101). Tämä havainto tukee ajatustani apuvälineiden käyttämisestä entistä enemmän nuorisotyössä.

Vastaajilla ei kuitenkaan tuntunut olevan tarvittavaa koulutusta tai kokemusta apuvälineiden käytöstä, ja katsoisin että nuorisotyössä pitäisi olla lisää tietoa tästä. Vastauksista on myös pääteltävissä, että työntekijöillä on halua ohjata ja auttaa mahdollisten oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa.

”Esisijaisen tärkeää on tunnistaa oppimisvaikeus. Jos nuori ei ole saanut oppimiseen tukea, on tuki rakennettava nuoren tulevia opintoja varten. Koen, että tärkein roolini on oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tuen järjestäminen.”

5.3.1 Apuvälineet

Puolet vastaajista kertoi työpaikaltansa löytyvän apuvälineitä oppimisvaikeuksiin. Kuitenkin toinen puoli vastaajista ilmoitti, että ei tiedä tai apuvälineitä ei ole. Katsoisin tulosten perusteella tässä olevan selkeästi yksi kehittämiskohde. Apuvälineitä ei ole, tai niitä ei osata käyttää tarkoituksen mukaisesti. Nuorisotyössä näyttäisi olevan työntekijöiden keskuudessa halua päivittää osaamistaan koulutuksen muodossa, sekä tarjota esimerkiksi sähköisen oppaan avulla tukea. Koulutus oppimisvaikeuksista toisi varmasti uutta tietoa, koska moni apuväline on nykyään laitteella käytettävä (esimerkiksi lukuohjelmat tai pelilliset apuvälineet). Omiin havaintoihini ja kokemuksiini pohjautuen, katsoisin apuvälineisiin liittyvästä koulutuksesta hyötyvän sekä nuoret, että nuoren kanssa työskentelevät.

Kuvio 4. Löytyykö työpaikaltasi oppimisen apuvälineitä.

Vastaajat ilmoittivat käyttäneensä seuraavia apuvälineitä työssään:

- Kuvat, selkokielliset ohjeet.
- Hypistelyesineet, kuvat, kortit
- Teksti/kuva ohjeita vaiheittain eri työtehtävistä
- Kuvallisia ohjeita, "lukujärjestys"
- Kuvat, timetimer

21 vastaajaa ilmoitti kaipaavansa koulutusta liittyen oppimisvaikeuksiin. Tähän perustuen näkisin nuorisotyössä olevan tarvetta lisätiedolle. Muista apukeinoista mainittiin verkko-, ja paperinen opas, joita olisi nopea katsoa epäillessä oppimisvaikeuksia nuorella. Myös esimiehen tuki ja ammattilaisten kanssa keskusteleminen tuli esiin muutaman kerran.

”Olisi mielestäni esimiehen vastuulla huolehtia siitä, että meillä olisi työkaluja oppimisvaikeuksien ja esim. asperger asiakkaiden auttamiseksi. Tällä hetkellä lähestyminen on sitä, että havannoimme ja yritämme löytää sopivia työtehtäviä asiakkaille, vaikka toisinaan tuntuu, että ongelmana on toiminnanohjaukseen liittyvät haasteet, joita pitäisi selvittää.”

Mielestäni tämä kertoo hyvin nykyisen tilanteen nuorisotyössä. Tämän näen sekä omista johdtopäätöksistäni, että siitä mihin päädyin teoriapohjani kautta. Vaikka oppimisvaikeudet ehkä tunnustetaan, apuvälineitä nuorten auttamiseen ei aina ole saatavilla tarpeeksi tai niiden käyttämiseen nei ole tarpeeksi tietoa ja taitoa.

5.3.2 Yhteistyö

21 vastaajaa ilmoitti tekevänsä yhteistyötä myös muiden tahojen kuten koulujen kanssa. Joskus yhteistyössä oli käynyt ilmi, että toisen asteen oppilaitoksella ei ollut mitään tietoa nuoren oppimisvaikeuksista tai niihin ei oltu osattu vastata tarpeellisella tuella. Saman havainnon tein myös teoriapohjaa kerätessäni. Kiinnitin huomiota useampaan teokseen tai uutiseen missä kerrottiin että Yläkoulusta toiselle asteelle siirryttäessä, nuori oli jäänyt liian usein yksin ja oppimisvaikeuksia ei oltu huomattu tai huomioitu ollenkaan.

”Nuoret käyvät meillä suorittamassa tutkinnon osia koulutussopimuksella, yleensä jos opettajalla on tieto nuoren oppimisvaikeuksista tulee se keskusteluissa esille, liian usein olen huomannut, että oppilaitoksella ei ole tietoa nuoren oppimisvaikeuksista tai niihin ei ole osattu vastata tarpeellisella tuella toisella asteella.”

5.4 Kehitettävää

Uusea vastaaja kaipasi työkaluja, esimerkiksi paperisen oppaan muodossa. Vaikeudet näkyivät kyselyn perusteella eniten nuorten kanssa virallisia papereita täyttäessä. Nuorella saattoi olla hankaluuksia keskittyä tai kirjoittaminen ja lukeminen oli hidasta tai vaikeaa. Muutamalle vastaajalle oli tällöin tullut epäily oppimisvaikeuksista. Oppimisvaikeudet näkyivät, myös kaveritaidoissa, esimerkiksi vuoron odottamisessa oli puutteita verrattuna nuoreen keillä ei ollut epäilystä oppimisvaikeuksista. Vaikeudet näkyivät työpajatoiminnassa varsinkin keskeytyneiden koulutusten osalta, nuori ei osaa sitoutua ja tehtävien ymmärtäminen oli ollut hankalaa. Tämän huomasi jo teoriapohjaa kirjoittaessani, että koulun keskeytyminen oli yleisempää erityistä tukea tarvitsevien nuorten keskuudessa (Myrskylä, 2012, 8). Jos työssä olisi tietoa kuinka käyttää esimerkiksi erilaisia ajanhallinnan sovelluksia, uskoisi nsitä olevan suurta hyötyä nuorelle.

Kyselyn perusteella näytti myös siltä, että osa nuorista ei ollut saanut tarvitsevaansa tukea opinnoissaan, ja perinteinen luokkaopetusmuoto ei ollut soveltunut nuorelle. Vastauksissa tärkeimpänä nuorten tukemisessa nousi esiin luottamuksen ansaitseminen nuoreen. Aito kiinnostus nuoren elämään ja asioihin olivat keinot luottamuksen saamiseen. Konkreettisten apukeinojen keksiminen ja asioiden yhdessä hitaasti läpi käyminen näkyi toimivana keinona. Ajan antaminen ja tehtävien pilkkominen pieniin osiin olivat auttaneet nuoria, joilla oli esimerkiksi tehtävät kasautuneet suureksi. Itsetunnon kohottaminen pienten onnistumisten kautta oli myös auttanut nuoria paljon.

Yksi vastaajista ilmoitti päihdeongelmien ja oppimisvaikeuksien päällekkäisyydestä.

”Kirjalliset työohjeet ovat monille nuorille vaikeita ymmärtää. Niiden tulkitsemiseen tarvitaan ohjaajan panos ja useampi näyttö-/ohjauskerta. Valtaosalla pajanuorista on ongelmia kirjoittamisessa; vähintäänkin tekstin tuottamisessa. Esim. ansioluettelon tekoon tarvitaan ohjaaja rakentamaan nuoren puheesta loogisia lauseita. Keskittymisen vaikeudet näkyvät pajalla levottomuutena. Työt eivät pääse alkuun tai toiminta on tempoilevaa ja kärsimätöntä. Ohjaajan ohjeesta puolet jää kuulematta/noteeraamatta. Tarvitaan paljon toistoja, että työ etenisi ohjeen mukaisesti. Arjenhallinnan ongelmassa päihteet näyttelevät suurempaa osaa kuin oppimisvaikeudet. Joskus kyse on kuitenkin molemmista yht'aikaa.”

Päihdeongelmat olivat myös Haapasalon ja Nukarin julkaisussa todettu olevan jonkin verran yleisempiä oppimisvaikeuksisilla kuin keskiverto nuorilla (Haapasalo & Nukari 2011, 235).

Tämä näyttää tukevan ajatustani tunnistamattomien oppimisvaikeuksien negatiivisesta vaikutuksesta nuoren elämään ja itsetuntoon.

Jäin yllä olevan vastauksen takia pohtimaan epäonnistumisen kokemuksia itsetuntoon. Olen samaa mieltä Aron kanssa, että usein saattavat pienet huomaamatta jääneet oppimisvaikeudet kasvaa nopeasti luovuttamiseksi ja nuorelle saattaa tulla olo, että hän yrittää suoriutua tai selviytyä asioista mahdollisimman vähin vaurioin. Tämä taas voi näkyä jatko-oppimisen ja työelämään mukaan pääsemisen vaikeuksina. (Määttä, kairaluoma, Kiikeri, 2014, 101.) Vastauksista näkyikin oppimisvaikeuksisten nuorten haluttomuus osallistua yhteiseen toimintaan, ja ongelmat oman toiminnan ohjauksessa.

Nuorten levottomuus korostui vastauksissa, ja yksi vastaajista otti esille työturvallisuuden vaarantumisen. Jos nuori ei jaksa kuunnella ohjeita, tai hän ei ymmärrä niitä, syntyy työ-, tai harjoittelupaikalla useammin vaaratilanteita. Saman havainnon oli tehnyt myös Kuikka haastattellessaan neuropsykologia, jossa hän kertoi esimerkkinä oppimisvaikeuksisen nuoren haasteista työharjoittelussa (Kuikka, VUOSI, NMI-bulletin, Vol. 23, No. 4 ,41).

5.4.1 Työkalut tukemiseen

Usea vastaaja toivoi lisää työkaluja sekä opastusta, kuinka näitä käytetään tarkoituksenmukaisesti nuoria ohjattaessa. Yksi vastaaja ilmoitti työkalujen käyttämisestä

” En suoranaisesti, mutta muistilaput ovat suurkulutuksessa tämän kaltaisissa tilanteissa. Usein myös koostan nuorelle kirjallisesti esille pääpointteja käsittelemistämme aiheista, jotta nuoren on helpompi saada kokonaisvaltaisempi käsitys aiheesta.”

Hän myös jatkoi kysyttäessä nuoren tukemisesta lukevansa usein nuorelle ääneen hakemuksissa olevia kysymyksiä, jotta tämän olisi helpompi hahmottaa mitä kysymyksellä haetaan. Tästä päättelen teoriaani pohjautuen, että tukivälineiden käytöstä olisi hyötyä sekä nuorelle että ohjaajalle. Nuori pystyisi esimerkiksi hyödyntämään tekstinlukuohjelmaa itsenäisesti työskennellessään, jos työntekijällä olisi tietoa, kuinka näitä käytetään, tai mistä apua tai opastusta saadaan. Koulutukset oppimisvaikeuksista, apuvälineistä ja niiden käytöstä toisi uutta tietoa ja tukea nuorisotyöhön, ja mielestäni tässä on yksi kehitettävä asia.

Oppimisvaikeudet näkyivät monen vastaajan kautta nuoren ahdistuksena ja pelkoina.

”Kohtaan työssäni opintonsa keskeyttäneitä nuoria, usein haastatteleamalla selviää, että taustalla on sekä neuropsykiatrisia haasteita että oppimisvaikeuksia. Usein oppimisvaikeudet paljastuvat myös liitännäisoireiden (masennus, ahdistus, paniikkioireilu) kautta ja nuorella on taustalla hyvin usein myös koulukiusaamista. Haastattelen nuoria usein myös oppimistyyleihin liittyen ja usein silloin selviää, ettei perinteinen luokkamutoinen opetus ole ollut heille soveltuva”

Vastauksista kävi ilmi myös nuorten kokema koulukiusaaminen, jota oli ollut monen nuoren kohdalla. Nuori oli hiljainen, syrjäänvetäytyvä ja haluton oleilemaan muiden kanssa. Kiusaaminen oli myös vaikuttanut negatiivisesti nuoren itsetuntoon ja kokemuksiin. Koululaisen oppimisvaikeudet yhdistyvät heikkoon itsetuntoon, tilanne on huolestuttava, koska heikko itsetunto näyttää olevan varsin pysyvä 9.luokalta ainakin 20-vuotiaaksi saakka. Heikot taidot, heikko itsetunto ja koulumotivaatio voivat vaikeuttaa sekä jatkokoulutukseen hakeutumista että siellä pärjäämistä. (Torppa Minna 2019).

Kuinka vastaajat kokivat voivansa tukea parhaiten nuorta, kenellä oli ilmennyt oppimisvaikeuksia.

”Ensisijaisen tärkeää on tunnistaa oppimisvaikeus. Jos nuori ei ole saanut oppimiseen tukea, on tuki rakennettava nuoren tulevia opintoja varten. Koen, että tärkein roolini on oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tuen järjestäminen.”

Tulosista on pääteltävissä, että usealla nuorella oli normaalia huonompi itsetunto, minkä takia liittyvän kouluun ja opiskeluun liittyviin hankaluuksiin. Vastaajat kertoivat nuorten syrjään vetäytymisestä, sosiaalisten tilanteiden ja kirjoittamisen peloista, riehakkuutena, jolla yritettiin peitellä osaamattomuutta, sekä koulukiusaamisesta. Nämä näyttivät yhdistyvän useasti sosiaalisiin tilanteisiin negatiivisesti, riitatilanteita tuli herkemmin. Usein nuori ei malttanut odottaa omaa vuoroaan ja ajanhallinnan ongelmat mainittiinkin 14 vastaajan avoimessa tekstikentässä.

5.4.2 Opiskelu ja ajanhallinnan ongelmat

Ajanhallinnan ongelmat korostuivat niin monessa vastauksessa, että päätin tarkastella tätä ja sen seurauksia nuoren elämään. Katsoisin tämän liittyvän itseohjautuvuuteen, johon vaikuttaa

myös yksilön itsetunto. Aktiivisuus liittyy monesti siihen, kuinka henkilö kokee itsensä hyväksytyksi ja kykeneväiseksi tekemään ja päättämään omista asioistaan (Kairaluoma, Kiikeri, Määttä, 2014, 46). Jos epäonnistuu jatkuvasti esimerkiksi opinnoissa esimerkiksi tunnistamattomien oppimisvaikeuksien takia, nuori helposti passivoituu ja alkaa vältellä tehtäviään. Tämä johtaa nopeasti ongelmien kasautumiseen, ja toisen asteen opintojen alkaessa voivat ongelmat olla jo suuriakin. Viittasin teoriapohjassani ajanhallinnan ongelmiin, jotka usein saattavat johtua oppimisvaikeuksista. (Hämäläinen, Oksanen 2015, 12.)

Jos toisen asteen koulutus alkaa heikosti, nuori menettää usein mielenkiintonsa ja tilalle voi tulla lisää hankaluuksia sekä masennusta ja ahdistusta (Kairaluoma, ym. 2014, 49). Vastauksista sain myös saman päätelmän mihin myös Aro oli päätenyt, että ongelmat nuoren perustaidoissa vaikuttavat suuresti motivaatioon (Kairaluoma, ym. 2014, 101).

Ylen uutinen maaliskuulta 2021 oli tutkinut toiselle asteelle siirtymisen hankaluuksia oppimisvaikeuksien kohdalta. Siinä todettiin nykyisten ammattikoulujen vaativan yhä enemmän itseohjautuvuutta opiskelijalta. Uutisessa kerrotaan ongelmien ilmestyvän kuvioon, kun jo peruskoulussa on ollut vaikeuksia selviytyä muun luokan tahdissa tai jos nuorella on ollut heikko motivaatio opiskeluissa. (Yle, 2021.) Vastauksissa näkyi varsinkin toiseen asteen opinnoissa opiskelevien nuorten tuen puutteellisuus. Tukea oli saanut peruskoulussa, mutta ammattikoulussa opettajilla ei ollutkaan tarvittavaa tietoa oppimisvaikeuksista. Toisen asteen opettajien kanssa yhteistyötä tehdessä, ei heillä ollutkaan tietoa nuoren oppimisvaikeuksista, ennen yhteistyötä. Kuitenkin 21 vastaajaa ilmoitti tekevänsä jonkinlaista yhteistyötä koulujen kanssa.

Yleensä nuori oli vastausten perusteella tullut työpajatoimintaan suorittamaan osia tutkinnoistaan, koska isossa ryhmässä opiskelu oli ollut liian haastavaa. Nämä haasteet näkyivät ongelmina uusien asioiden omaksumisessa. Moni nuori oli suorittamassa peruskoulua työpajalla, koska perinteinen opetus oli liian rauhatonta eikä ollut sopinut nuorelle.

”koulussa on liian rauhatonta”, ”koulutehtävien teko ja palauttaminen etäaikana varsin haastavaa”, ”Kouluilta tulevat nuoret pajajaksoille oppimaan työtoiminnan kautta asioita.”

Koulun keskeytyminen toistui muutamissa vastauksissa. Tähän liittyi juuri edellä kuvailtua käytöstä ja ongelmien kasautumista. Vastaajat kuvailivatkin asioiden ja opintojen kesken jättämistä yleiseksi muiden elämänhallinnan ongelmien rinnalla. Oppimisvaikeudet näkyivät näissä

haasteissa motivaation puutteena. Muutamassa kysymyksessä oli suoraan pääteltävissä, että nuori ei ollut tahtonut opiskella tai hän oli lopettanut koulun, koska hän ei ollut ymmärtänyt, jonka takia motivaatio opintoihin oli pudonnut. Kun kouluissa vähennetään henkilökuntaa säästöjen takia, jää moni nuori entistä useammin yksin.

Yksi vastaaja kuvasi välillä ehkä jopa toivotonta tilannetta seuraavasti:

” Minulla on paljon asiakkaita, jotka vetäytyvät. On vaikea arvioida, onko kyseessä vetäytyvä luonne, erakoituminen ja vähäinen kiinnostus asioihin, vai onko kyseessä jokin diagnosoimaton sairaus, oppimisvaikeus tms. Osa on todella lahjakkaita, jollain motorisia vaikeuksia. On epävarmuutta, poissaolevaa käyttäytymistä, vaikeutta tarttua annettuun tehtäviin tai ohjeisiin. Suurta osaa haastavista asiakkaista on vaikeutta löytää mielekästä tekemistä ja suuntaa ohjattunakin. Meillä on paljon asiakkaita, jotka ns. valuvat sormien välistä kuin hiekka erilaisissa tilanteissa, ja näissä tapauksissa tulee usein mieleen, onko kyseessä esim. toiminnallisen ohjauksen haasteet.”

Olen useasti tutkimuksessani pohtinut juuri näitä samoja nuoria, jotka eivät jaksa syystä tai toisesta koulussa. Jos tällaisella nuorella todettaisiin oppimisvaikeus, toisiko se lisää motivaatiota opiskeluihin tai elämänhallintaan. Tällainen nuori saisi varmasti helpotuksen kuullessaan että hänen hankaluutensa johtuvatkin vain aivojen erilaisesta tavasta käsitellä tietoa eikä ehkä jo kasaantuneilla ongelmilla olekaan ollut mitään tekemistä älykkyyden, laiskuuden tai motivaation kanssa (Ahonen, ym 2019, 27).

6 JOHTOPÄÄTÖS

Aineiston pohjalta on tulkittavissa, että nuorisotyössä oppimisvaikeudet näkyvät monin eri tavoin ja työntekijät tunnistavat myös hyvin näitä vaikeuksia. Kuitenkin apuvälineet ja niiden käyttäminen oli monelle vieraampaa. Myös koulutusta kaivattiin ja tässä olisi hyvä tapa kehittää nuorisotyötä. Vaikka nuorisotyössä oli apuvälineitä, kaivattiin silti enemmän tukea näiden käyttöön.

Tuen väheneminen yläkoulusta toiselle asteelle siirryttäessä oli yksi tutkimuksestani esiin nousut asia. Korona tilanne ja oppivelvollisuuden pidentyminen on hankala asia osalle nuorista, jos oppimisvaikeudet eivät ole tiedossa. Kun nuorella oli ollut valmiiksi hankaluuksia esimerkiksi arjen hallinnan kanssa näkyi vastauksissa, kuinka nuori oli pärjännyt keskivertoa huonommin opinnoissaan. Ammattikouluissa oppitunteja on vähennetty paljon ja nuoren pitäisi yhtäkkiä olla itseohjautuva ja osata ottaa vastuuta opinnoistaan. Ylen uutisessa pohdittiin tätä samaa, kuinka nämä ”pakkohakijat” tarvitsisivat erityistä tukea opinnoissaan, mutta ovat kuitenkin syystä tai toisesta jääneet ilman apua (Niinistö, Savela, 2021). Päädyin samaan johtopäätökseen omien tulosteni pohjalta, että tukea tulisi lisätä näiden mahdollisten tulevien pudokkaiden osalta, varsinkin lisäämällä erityisopettajien ja nuorten työpajatoiminnan määrää, koska tukitoimien säilyminen kaikilla asteilla ehkäisee syrjäytymisriskiä ja opintojen keskeytymistä.

Tukitoimien lisääminen auttaisi myös tunnistamaan lieviä oppimisvaikeuksia, jotka ehkä ovat jääneet huomaamatta aiemmilla kouluasteilla. Kyselystäni nousi myös esille sama huomio muutamassa avoimessa vastauksessa:

”Nuoret käyvät meillä suorittamassa tutkinnon osia koulutussopimuksella, yleensä jos opettajalla on tieto nuoren oppimisvaikeuksista, tulee se keskusteluissa esille, liian usein olen huomannut, että oppilaitoksella ei ole tietoa nuoren oppimisvaikeuksista tai niihin ei ole osattu vastata tarpeellisella tuella toisella asteella”

Tämän opinnäytetyön, sekä tilaajan kanssa käymän keskustelun pohjalta, päädyimme tulokseen, että työtäni tulisi käyttää apuna uuden oppaan suunnittelemisessa nuorisotyöhön. Tilaajan kommentoi työtäni sisällön mielenkiintoisuudesta ja pohti, että työn perusteella voisi lähteä hakemaan rahoitusta nuorisotyöntekijöiden kouluttamiseen esimerkiksi ohjaamoiden kanssa. Mielestäni työni sisältö toi myös arvokasta tietoa tilaajalle. Työtäni käytettiin myös näkökulmana mediakasvatusfoorumien tapahtumassa, jossa etsitään yhteistyökumppania, kenen kanssa hakea rahoitusta kehittämistoimintaan. Mietimme myös, että työtäni voi käyttää oppaan ja hankkeen yhdistelmän pohjana, jossa tehdään opas/materiaalipankki. Työssäni kehittäminen onnistui paremmin kuin olin aluksi ajatellut. Työni

6.1 Oppimisprosessi ja tavoitteiden arviointi

Korona-ajan poikkeustila hankaloitti jonkin verran kyselyni levittämistä ja vastauksien saamista. Myös aikaraja tuli vastaan, ja en kerennyt pitämään suunnittelemaani ryhmähaastattelua, josta olisin saanut lisää tärkeää tietoa ja kehittämishdotuksia. Mielestäni tutkimukseni vastaa kuitenkin kaikkiin tutkimuskysymyksiini, ja sain selkeän kuvan siitä, että nuorisotyössä olisi tarvetta uudelle tiedolle oppimisvaikeuksista ja niiden tunnistamisista. Nuorisotyöntekijät tuntuivat tulosteni perusteella tunnistavan näiden negatiiviset vaikutukset nuoren elämään, varsinkin jos näitä ei ennestään tunnistettu esimerkiksi koulun puolelta.

En myöskään ole täysin varma kuinka monelle henkilölle kyselyni on loppujen lopuksi lähtenyt, koska päädyin lähettämään kyselyn usein tietyn kunnan vastaavalle henkilölle, joka lähetti kyselyn etästä teenpäin. Tässä olisin voinut toimia toisin, koska nyt en tiedä mikä oli vastausprosentti kyselyssä.

Tutkimustyön luotettavuuden arvioinnissa puhutaan validiteetista ja reliabiliteetista. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, miten onnistuttu mittaamaan sitä mitä oli tarkoituskin mitata ja reliabiliteetilla tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimukseni reliabiliteettia (luotettavuutta) on voinut heikentää kyselyn vastausmäärä (26 henkilöä), joten suuria yleistyksiä en pystynyt tekemään.

Kuitenkin sain paljon arvokasta tietoa, varsinkin avointen kysymysten kohdalla, joiden ansiosta pääsin syvemmälle aiheeseen. Koska vastaajien määrä oli 26, pystyin analysoimaan näitä vastauksia helposti, sekä tekemään näistä johtopäätöksiä ja yleistyksiä. Kysymyksiä laatiessa olin miettinyt vastausten luotettavuutta kaikkien haastattelukysymysten osalta, että en kysymyksissäni johdattelisi tai saisi ennalta-arvattavia vastauksia (Saaranen-Kauppinen, Puusniekka Kuula, Rissanen & Karvinen. 2009, 25).

Kyselyssäni validiteettiä tutki miten onnistuneita kysymykset olivat, ja sainko niiden avulla lisää tietoa, kehittämisehdotuksia tai ratkaisun tutkimusongelmaani ja mielestäni pääsin niihin tuloksiin mitä alun perin kyselyllä hain. Onnistuin saamaan ajankohtaista tietoa tunnistamattomien oppimisvaikeuksien vaikutuksista nuorten elämään, mitä teoriapohjani myös tuki.

Kyselyni luotettavuutta paransi suorittamani testikysely. Vastausten auki kirjoittaminen ja luokittelu auttoi etenemään prosessissa ja pystyin vertailemaan vastauksia omiin johtopäätöksiini ja teoriapohjaani.

Pyrin seuraamaan aktiivisesti opinnäytetyösuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita ja pysähdyin välillä tarkastelemaan näitä. Arvioin tavoitteiden saavuttamista tasaisesti koko kirjoitusprosessini ajan, pysähtyen välillä lukemaan koko tekstiä, ja muokkaamalla tätä tarpeen mukaan. Opinnäytetyötäni kirjoittaessa pääsin syvemmälle aiheeseen ja tietoni oppimisvaikeuksista ja näiden vaikutuksista nuorten elämään kasvoi.

6.2 Pohdintaa

Opinnäytetyöni oli alustava selvitys, jonka perusteella kartoitin tietoa oppimisvaikeuksista sekä siitä, kuinka nämä vaikuttavat nuorten elämään. Opinnäytetyön teoriapohjaa etsiessä tietoa oppimisvaikeuksista löytyi runsaasti, mutta nuoriin liittyvästä ja tunnistamattomista oppimisvaikeuksista olikin vähän tutkimuksia ja kirjallisuutta.

Ensimmäisen kyselyn perusteella päätin muuttaa kyselyäni muutaman kysymyksen osalta, koska sain palautetta, että kyselyyn oli hankala vastata, kun työskenteli etsivässä nuorisotyössä. Mielestäni myös etsivässä nuorisotyössä olisi tärkeää tietää oppimisvaikeuksista, ja tunnistaa näitä. Kyselyni ei kuitenkaan niinkään soveltunut jalkautuvaan nuorisotyöhön, ja päätin olla lähettämättä sitä suoraan tiedossa oleville jalkautuvan nuorisotyön työntekijöille. Päädyin tähän päätökseen pilottikyselyni pohjalta tulleen palautteen takia sekä rajatakseni laajuutta. Toisaalta olisi ollut mielenkiintoista kuulla heidän näkökulmansa asiaan, mutta heidän työssään on ehkä tärkeämpää aluksi auttaa ja ohjata nuorta oikean avun pariin.

Tutkimustulosteni perusteella päädyin johtopäätökseen, että näitä vaikeuksia kyllä tunnistetaan nuorisotyössä, mutta koulutukselle sekä työkaluille olisi tarvetta tukemaan työtä. Tutkimuksessani kävi myös osittain ilmi tunnistamattomien oppimisvaikeuksien negatiiviset vaikutukset nuorten elämään, ja miten eri tavoin nämä olivat hankaloittaneet heidän elämänsä. Osalla nuorista oli jäänyt koulu kesken, koska nuori ei ollut pysynyt muiden mukana opinnoissaan. Vastusten ja analyysini perusteella oppimisvaikeuksilla oli ollut osaltaan merkitystä tähän. Mielestäni tulevaisuudessa, nuorten oppimisvaikeuksia aletaan tunnistamaan entistä paremmin ja uskon että se tulee vaikuttamaan jossain määrin toimialojen koulutustasoon ja työntekijöiden osaamiseen.

Katsoisin saavuttaneeni itselleni asettamat tavoitteet hyvin. Vaikka vastaajien määrä ei ollut niin suuri kuin aluksi odotin, onnistuin saamaan arvokasta tietoa, ja kasvattamaan omaa ammatillisuuttani esimerkiksi syrjäytymisen moninaisia syitä pohtiessani. Tähän voi kuitenkin vaikuttaa niin moni asia, ja aina ei tulla ajatelleeksi että ongelmien taustalla voikin joskus olla lieviä oppimisvaikeuksia.

Syrjäytymisen ehkäiseminen ja siihen johtavat syyt ovat tärkeä osa nuorisotyötä, ja oppimisvaikeuksien tunnistamisen pitäisi olla osa tätä. Näkisin tarpeelliseksi päivittää

nuorisotyöntekijöiden osaamista aina tasaisesti, myös oppimisvaikeuksien osalta. Kuten teoriapohjassani Vamos etsivän nuorisotyön käsikirjassa todettiin, oppimisvaikeuksien tunnistamisessa nuorisotyössä olisi parantamisen varaa (Alanen, Kotkavuori, 2014, 22). Tutkimuksestani näkyy usean vuoden kokemus nuorisotyöstä, ja ammattitaito oli vastaajilla varmasti suuri. Kuitenkin vastaajat epäilivät kykyjensä tunnistaa nämä hankaluudet nuorilla. Kehittäisin toimintaa oppimisvaikeuksiin liittyvien apuvälineiden ja koulutusten järjestämisen osalta.

Tuloksiani on mahdollista käyttää apuna tai pohjana, suunniteltaessa opasta nuorisotyöhön. Sitä käy mielestäni selkeästi ilmi, mitä tukea ja apuja nuorisotyöntekijät kaipaavat työhönsä. Tuloksista näkyy myös ne erilaiset haasteet mitä nuorilla tällä hetkellä on sekä niiden vaikutukset heidän elämään.

Oppimisvaikeudet vaikuttavat hyvin monin eritavoin nuorten elämään, sekä negatiivisesti että positiivisesti. Mikäli näihin pystyttäisiin reagoimaan nopeammin ja osattaisiin erottaa poikkeavan käytöksen tai syrjäytymisen taustalla oppimisvaikeus, saataisiin esimerkiksi syrjäytymisen kierre katkaistua ehkä aikaisemmin. Kaikki ansaitsevat samat oikeudet pärjätä yhteiskunnassa ja jokaisella pitäisi olla mahdollisuus päästä eteenpäin elämässään.

Opinnäytetyölläni ja sen pohjalta myöhemmin laadittavalla oppaalla/koulutuksella tulee varmasti olemaan merkitystä oppimisvaikeuksiin liittyvissä asioissa nuorisotyössä. Nämä ovat kuitenkin asia, mikä näkyy nuorten kanssa tehtävässä työssä monin eri tavoin. Näitä ei työni perusteella aina tunnisteta, eikä niiden vaikutuksia nuorten elämään aina ajatella, joten lisätiedolle on tarvetta. Korona tilanne ja oppivelvollisuusiän pidentäminen nostaa varmasti näitä

Oppimisvaikeudet ja niistä johtuvat ongelmat koskettavat useita nuoria, ja jokainen apua saanut nuori on voitto ja tulee myös yhteiskunnalle edullisemmaksi kuin yrittää korjata kasaantuneita ongelmia. Itselleni tämän työn kirjoittaminen oli ajoittain rankka, mutta samalla todella antoisa ja opettava kokemus. Työn edetessä huomasin tasaisesti tietoni karttuneen huomasti. Olen myös tyytyväinen työhöni, koska siitä tulee olemaan konkreettista apua oppimisvaikeuksien tunnistamisessa ja avun antamisessa. Toivon että työni voi olla osallisena ennaltaehkäisemässä osaltaan tulevia ongelmia joidenkin nuorten elämässä.

Isot kiitokset tilaajalle ja erityisesti Riikka Marttiselle, joka toimi tukenani tässä prosessissa.

LÄHTEET

Ahonen Timo, Aro Mikko, Aro Tuija, Siiskonen Tiina (toim.). 2019. Oppimisen vaikeudet. 1.painos. Otavan kirjapaino.

Alanen Olli, Kotkavuori Aapo. 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsingin Diakonissalaitos. Libris Oy.

Allianssi, Suomen nuorisoalan kattojärjestö. Nuorisotyöntekijän ammattieettiset ohjeet. Viitattu 20.4.2021. <https://www.alli.fi/nuorisotyon-ammattieettiset-ohjeet>

Antila Heli. 2019. OHO!-hanke. Vaasan esitys: Näkymättömät oppimisvaikeudet. Viitattu 1.4.2021 <https://www.slideshare.net/HeliAntila/vaasan-esitys-nkymttmt-oppimisvaikeudet>

Aro Tuija, Siiskonen Tiina, Ahonen Timo. 2007. Ymmärsinkö oikein? Kielelliset vaikeudet nuoruusiässä. 1.painos. Niilo Mäki -instituutti; Haukkarannan koulu. PS-kustannus.

Cederlöf Petri. 1998. Tietoa nuorista. Nuorisoasiain neuvottelukunta, Suomen Kuntaliitto, Suomen Nuorisoyhteistyö, Allianssi. Viitattu: 19.4.2021. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/19Nuorisotyxn_merkitys.pdf

Eloranta Anna-Kaija. 2019. Väitöskirja, Seurantatutkimus lapsuudessa todetuista oppimisvaikeuksista: Polut koulutukseen, työllistymiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Jyväskylän yliopisto, 2019. Viitattu 10.3.2021. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/66402/978-951-39-7948-5_vaitos14122019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Erilaisten oppijoiden liitto. Ry. Mitä me teemme. Viitattu 12.2.2021. <https://www.eo-liitto.fi/mita-me-teemme/>

Gullman Mirva, Sunimento Kati & Poutala Pirjo. OPPIMISVAIKEUKSISTA VAPAAKSI – hankkeen loppuraportti 2011. Kriminaalihuollon tukisäätiö 2011. Viitattu 9.3.2021 https://www.krits.fi/wp-content/uploads/2018/04/oppiva_loppuraportti.pdf

Haapala Sari, Sarsama Pasi, Turja Heli. 2019. Oppimisen olohuone- tukea aikuisen oppimiseen. Taitotuunaajat ESR-hanke 2016-2019. Erilaisten oppijoiden liitto ry. PrintMoore oy

Haapasalo, S. & Nukari, J. 2011. Neuropsykologiset oppimis- ja erityisvaikeudet. Teoksessa Juva, K., Hublin, C., Kalska, H., Korkeila, J., Sainio, M., Tani, P. & Vataja, R. (toim.) Kliininen neuropsykiatria. Keuruu: Duodecim.

Huttunen Matti & Socada Lumikukka. 2019. ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö) Lääkärikirja Duodecim. Viitattu 8.3.2021 https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00353.

Hämäläinen Riikka & Oksanen Salla. 2015. Minullako oppimisvaikeuksia? 1.painos. Erilaisten oppijoiden liitto Ry.

Jyväskylän yliopisto, Ruusupuiston kärkiuutiset, oppimisvaikeudet ja hyvinvointi, uutiskirje, 1/2019. Viitattu 18.3.2021 <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/1-2019>

Järvinen, Tero, 2001. Koulujärjestelmän yksilöllistymisen ja valinnan vapaus. Julkaisussa Kuure, T. (toim.). Aikuistumisen pullonkaulat. Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta, Stakes, julkaisuja 19, Pieksämäki. Viitattu 8.3.2021 https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/09/elinolot_vuosikirja_2001.pdf 62

Kairaluoma Leila, Kiiveri Leena, Määttä Sami (toim.) 2014. Otetta opintoihin. Bookwell oy Porvoo

Kiviruusu Olli, 2017. Väitöskirja ITSETUNNON KEHITYS NUORUUDESTA AIKUISUUTEEN JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT 26 VUODEN SEURANTATUTKIMUS. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisu. Viitattu 16.3.2021. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/172663/ITSETUNN.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Komu Irene, 2016. Lyhyesti ja selkeästi: oppimisvaikeudet ja päihteet. Next Print Oy. Viitattu 1.3.2021 https://storage.googleapis.com/sininauhaliitto-production/2017/12/f0837a82-oppimisvaikeudet_ja_paihteet_0.pdf

Korkeamäki Johanna, 2010. Aikuisten oppimisvaikeudet, näkökulmia selviytymiseen. Kuntoutussäätiö. Viitattu 8.3.2021 https://oppimisvaikeus.fi/assets/files/2017/05/Aikuisten_oppimisvaikeudet_Nakokulmia_selviytymiseen.pdf

Korkeamäki, J., Haarni, I. & Seppälä, U-M. 2010. Aikuisten oppimisvaikeuksien ja tarkkaavuushäiriön diagnosointi sosiaalisena toimintana. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 47/1.

Viitattu 10.2.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/310570/2818_Artikkelin_teksti_11188_1_10_20110914.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Korkeamäki, J & Nukari, I. 2014. Nuorten & aikuisten oppimisvaikeudet. (Verkojulkaisu). Kuntoutussäätiö, Helsinki. Viitattu 1.3.2021.: <https://oppimisvaikeus.fi/assets/files/2017/05/Nuorten-ja-aikuisten-oppimisvaikeudetopas.pdf>

Korkeamäki Johanna & Poutiainen Erja. 2016. Mitä nuorten ja aikuisten lukivaikeudesta tiedetään? Blogi. Viitattu 20.2.2021 <https://kuntoutussaatio.fi/2016/10/04/mita-nuorten-aikuisten-lukivaikeudesta-tiedetaan/>

Moilanen Teemu, Ritalahti Jarmo, Ojasalo Katri. 2014. Kehittämistyön menetelmät. uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uud.p. Sanoma Pro.

Myllynen Katri, 2013. Haastattelu: Oppimisvaikeudet nuorten syrjäytymisen osana, kohti kykyjen löytämistä ja ammatinvalintaa. NMI-bulletin, Vol. 23, No. 4. Niilo Mäki -säätiö. Viitattu: 20.1.2021 https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2015/11/Bulletin4_2013_Myllynen.pdf

Myrskylä Pekka, 2012. Hukassa, Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Eva analyysi. Viitattu 9.3.2021 <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>

Niilo Mäki instituutti. 2021. Tietoa oppimisvaikeuksista. Motoriikka. Viitattu 9.3.2021 <https://www.nmi.fi/niilo-maki-instituutti/tietoa-oppimisesta-ja-oppimisvaikeuksista/motoriikka/>

Nuorisolaki, 2016/1285 §2. Annettu Helsingissä 21.12. 2016. Viitattu 15.3.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nurmi Jan-Erik. 2011. Miksi nuori syrjäytyy? NMI-bulletin, 2011, Vol. 21, No. 2. Niilo Mäki -säätiö. Viitattu 20.1.2021. <https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2011/04/Nurmi.pdf>

Oppimisvaikeus.fi. 2018. Tietoa: Itsetunto Viitattu 16.3.2021 <https://oppimisvaikeus.fi/tietoa/mielen-hyvinvointi/itsetunto/itsetunto-2/>

Oppimisvaikeus.fi. 2021. Tietoa: Lukivaikeus. Viitattu 20.2.2021. <https://oppimisvaikeus.fi/tietoa/lukihairio/>

Patio.fi. Vuotta 2015 koskevan peruspalvelujen arvioinnin arviointikohteet. Nuorisotyö, resurssit. Viitattu 14.4.2021. <https://www.patio.fi/web/pepa-2015-valtakunnallinen/resurssit>

Piirainen, Petteri, 2011. Akavan Erityisalojen ammattijulkaisu, Ammattina nuorisoala 2/2011. Akavan Erityisalat ry ja Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry, 2011. Helsinki. Viitattu 14.4.2021. https://www.akavanerityisalat.fi/files/4582/Ammattina_nuorisotyontekija.pdf

Saaranen-Kauppinen Anita, Puusniekka Anna, Kuula Arja, Rissanen Riitta & Karvinen Ikali. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV kvalitatiivisten menetelmien verkko-opikirja. Viitattu 20.4.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>

Sarajärvi Anneli, Tuomi Jouni, 2008. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Savela Sanna, Niinistö Meeri, 2021. Vaikeuksia lukemisessa, vuorovaikutuksessa ja kellonajoissa – ammatillisista opinnoista putoaa yli 10 000 nuorta vuosittain ja osa siksi, etteivät taidot yksinkertaisesti riitä. Yle uutinen. 24.3.2021. Viitattu 27.3.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11849206>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti. Verkojulkaisu. ISSN=1798-5528. Ammatti Ja Sosioekonominen Asema 2019. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 14.4.2021. http://www.stat.fi/til/tyokay/2019/01/tyokay_2019_01_2021-04-08_tie_001_fi.html

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Nuorten syrjäytyminen. Viitattu 9.3.2021. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen

Tilastokeskus, Tilastokeskuksen ammattiluokitus (TK10), nuorisotyönohjaajat. Viitattu 14.4.2021. https://www.stat.fi/fi/luokitukset/ammatti/ammatti_17_20180515/?code=34122

Torppa Minna 2019. Ruusupuiston kärkiuutiset. Uutiskirje. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.3.2021. <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/1-2019/2>

LIITTEET

Webropol kyselyn kysymykset:

Alue missä nuorisotalo sijaitsee?

- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

Nuorisotalon kävijämäärät kuukaudessa?

- Alle 20
- 20-50
- 50-100
- 100-200
- 200-300
- Muu määrä

Koulutuksesi?

- Ammattitutkinto
- Lukio
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
- Joku muu, mikä?

Työkokemuksesi nuorisotyöstä?

- Alle 1 vuosi
- 1-2 vuotta
- 2-4 vuotta
- 4-6 vuotta
- Enemmän, kuinka monta?

Onko sinulla omakohtaista kokemusta oppimisvaikeuksista tai muista oppimisen haasteista, joko itselläsi tai lähipiirissäsi tai työn kautta?

- Minulla on oppimisvaikeus
- Läheiselläni on oppimisvaikeus
- Kohtaan työssäni henkilöitä, joilla oppimisvaikeus
- Muu, mikä?

Mitä seuraavista oppimisvaikeuksista tai muista oppimisen haasteista olet kohdannut työssäsi nuorten kanssa?

- Lukivaikeus
- Matematiikan haasteet
- Hahmottamisen vaikeudet
- Tarkkaavuuden häiriöt kuten ADHD/ADD
- Motoriset vaikeudet
- Kielelliset vaikeudet
- Kehitykselliset oppimisen haasteet

Kuinka hyvin arvelet tunnistavasi nuoren oppimisvaikeudet tai muut oppimishaasteet ?

- Erittäin huonosti
- Huonosti
- Hyvin
- Erittäin hyvin
- En osaa vastata

Miten nuoren mahdolliset oppimisvaikeudet näkyvät työssäsi? (Avoin kysymys)

Oppimisvaikeudet voivat näkyä esimerkiksi lukemisen-, kirjoittamisen tai matematiikan taidoissa, ja sen lisäksi esimerkiksi syrjäänvetäytymisenä, levottomuutena tai ajanhallinnan haasteina.

Oletko käyttänyt työssäsi joitakin oppimisen apuvälineitä? (Avoin kysymys)

Oppimisen apuvälineitä voivat olla esimerkiksi lukikalvot- ja viivaimet, tiimalasi, hypistelyesineet tai kuvallinen tuki ohjeistuksessa.

Digitaalisia apuvälineitä voivat olla erilaiset sovellukset, jotka helpottavat lukemista, kirjoittamista tai ajanhallintaa.

Löytyykö työpaikaltasi oppimisen apuvälineitä?

- Kyllä, mitä?
- Ei

Miten voit mielestäsi tukea nuorta, jolla on oppimisvaikeuksia tai muita oppimiseen liittyviä haasteita? (Avoin kysymys)

Millaista tietoa tai tukea kaipaisit, jotta osaisit tunnistaa, tukea ja ohjata nuoria, joilla on oppimisvaikeus tai oppimiseen liittyviä haasteita?

- Huoneentaulu oppimisvaikeuksista
- Juliste oppimisvaikeuksista
- Verkko-opas
- Paperinenopas
- Koulutus
- Esimiehen tuki
- Jokin muu, mikä?

2. Mikä mielestäsi on tärkeää, kun kohtaat nuoren, jolla on tai epäilet olevan oppimisvaikeus? (Avoin kysymys)

3. Kuinka usein nuoret puhuvat omista oppimisvaikeuksista?

- Eivät koskaan
- Harvoin
- Joskus
- Usein
- En osaa sanoa

4. Miten talolla käyvät nuoret suhtautuvat nuoreen, jolla on oppimisvaikeuksia tai muita oppimiseen liittyviä haasteita? (Avoin kysymys)

5. Teetkö sinä tai kollegasi yhteistyötä koulujen kanssa?

- Kyllä
- Ei

6. Jos teette yhteistyötä, millä tavoin oppimisvaikeudet tai muut oppimisen haasteet tulevat esille? (Avoin kysymys)

7. Mistä oppimisen apuvälineistä olisit kiinnostunut saamaan lisää tietoa?

Perinteiset

- Lukemisen ja kirjoittamisen apuvälineet
- Matematiikan apuvälineet
- Kielten opiskelun apuvälineet
- Hahmottamisen ja tarkkaavuuden apuvälineet
- Toiminnanohjauksen apuvälineet
- Ajanhallinnan apuvälineet

Digitaaliset

- Lukemisen ja kirjoittamisen apuvälineohjelmat
- Matematiikan apuvälineohjelmat
- Kielten opiskelun apuvälineohjelmat
- Hahmottamisen ja tarkkaavuuden apuvälineohjelmat
- Ajanhallinnan apuvälineohjelmat
- Toiminnanohjauksen apuvälineohjelmat
- Pelilliset ohjelmat

- En ole kiinnostunut
- Muu, mikä?

8. Onko Erilaisten oppijoiden liitto sinulle ennestään tuttu?

- Kyllä
- Ei

9. Olisitko kiinnostunut osallistumaan maaliskuun aikana toteutettavaan ryhmähaastatteluun? Osallistuminen ei vielä sido mihinkään.

- Kyllä
- En

10. Olisitko kiinnostunut erilaisten oppijoiden liiton koulutuksista?

- Lähikoulutus
- Verkkokoulutus
- Konsultointi
- Joku muu, mikä?